

LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1	Vzdělávací program a jeho pojetí.....	3
1.1	Základní údaje	3
1.2	Anotace programu	4
1.3	Cíl programu	4
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	4
1.5	Forma	6
1.6	Hodinová dotace	6
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	6
1.8	Metody a způsoby realizace.....	6
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace.....	7
1.10	Materiální a technické zabezpečení.....	8
1.11	Plánované místo konání	9
1.12	Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu.....	9
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	11
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	12
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	13
2.1	Tematický blok č. 1: Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství) – 4 hodiny.....	13
2.2	Tematický blok č. 2: Divadlo Alfa (nebo regionální loutkové divadlo) – 4 hodiny	17
2.3	Tematický blok č. 3: Škola – 8 hodin	20
3	Metodická část	23
3.1	Tematický blok č. 1: Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství) – 4 hodiny.....	25
3.2	Tematický blok č. 2: Divadlo Alfa (nebo regionální loutkové divadlo) – 4 hodiny	34
3.3	Tematický blok č. 3: Škola – 8 hodin	37
4	Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	43
5	Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	50
6	Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	54
7	Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu	60
8	Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu.....	60
9	Příloha č. 6 – Výsledky dotazníkového šetření	61

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Společně do muzea CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008214
Název programu	Loutková laboratoř II
Název vzdělávací instituce	Západočeská univerzita v Plzni
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Univerzitní 2732/8, 301 00 Plzeň; www.zcu.cz
Kontaktní osoba	Tomáš Pruner (tpruner@rek.zcu.cz)
Datum vzniku finální verze programu	30. září 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	4
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	Žáci 2. stupně ZŠ a nižších ročníků víceletých gymnázií
Délka programu	16 vyučovacích hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Loutkové divadlo
Tvůrci programu	Mgr. Markéta Formanová, Mgr. Tomáš Pfejfer
Odborný garant programu	Mgr. Aneta Čechová
Odborní posuzovatelé	
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	Ne

1.2 Anotace programu

Pro žáky 2. stupně základních škol a nižších ročníků víceletých gymnázií je v průběhu programu připraveno 16 hodin zážitkové výuky (1 hodina = 45 minut) se zaměřením na lokální historii v propojení s loutkovým divadlem. Program Loutková laboratoř II představí loutku jako zprostředkující médium vzdělávání v oblasti poznávání tradic a kultur a budování vztahu k umění, jazyku a řemeslné práci. Program propojí systematický „laboratorní“ postup v poznávání loutky a její svět s nekonečným světem fantazie, který se při práci s loutkou otevírá. Každá z částí programu podporuje rozvoj jiné klíčové kompetence a umožňuje užití jiné techniky učení. Dohromady program poskytuje příklad komplexního poznávání tématu, včetně využití témat průřezových.

1.3 Cíl programu

Cílem programu je teoreticko-praktické obeznámení žáků se specifickým druhem umění. Program využívá mnoha mezipředmětových vazeb a kreativní činnost žáků. Zároveň program zvyšuje zájem žáků nejen o výtvarnou a dramatickou činnost, ale také o regionální i širší dějiny. V souvislosti s programem se žáci učí vlastní organizaci času, neboť při výtvarných aktivitách jsou zpraveni o časové dotaci a na základě této informace volí sobě adekvátní náročnost vlastního díla. Jedním z hlavních cílů programu je také naučit žáky poznat umělecké dílo, vyzkoušet si jeho vlastní výrobu a vnímat kolem sebe umění jiných. Program je přizpůsoben věku zúčastněných žáků a jeho výstupem je vlastní umělecké dílo.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Klíčové kompetence získané absolvováním prvního tematického bloku: Muzeum loutek

Kompetence komunikativní

Žák se k danému tématu vyjadřuje výstižně a v komunikaci s ostatními vhodně používá nově osvojené cizí pojmy (marioneta, javajka, manekýn apod.). Žák zvládá vlastními slovy popsat historický vývoj specifického druhu umění – loutkářství a propojuje dosavadní zkušenosti s nově nabytými vědomostmi.

Kompetence občanská

Žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a kultuře obecně.

Kompetence pracovní

Žák popisuje výrobní postupy loutek a hledá jemu nejbližší formu zpracování. Plánuje realizaci své vlastní loutky.

Kompetence k učení

Žák v rámci tzv. pedagogického konstruktivismu poznává skrze exponáty historii loutkového divadla. Informace z těchto ukázek třídí, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití v praxi, zejména pro strategický plán výroby jeho vlastní loutky.

Klíčové kompetence získané absolvováním druhého tematického bloku: Divadlo Alfa

Kompetence komunikativní

Žák chronologicky popisuje děj představení, hodnotí jeho provedení.

Kompetence pracovní

Žák zkoumá rozličné technologie loutkových typů. Zároveň využívá znalosti získané z návštěvy Muzea loutek v Plzni, vzájemně je mezi sebou propojuje a promýšlí strategii vlastního pracovního postupu.

Kompetence sociální a personální

Žák přijímá zodpovědnost za svou roli herce/loutkovodiče a osobitým způsobem loutku ostatním představí. V práci ve skupinách pomáhá ostatním, v případě spolužákova neúspěchu je jeho oporou. Uvědomuje si náročnost konkrétních úkolů a za jejich zdařilé splnění oceňuje i ostatní.

Klíčové kompetence získané absolvováním třetího tematického bloku: Škola

Kompetence k učení

Žák třídí nově získané informace a efektivně je využívá v procesu výroby.

Kompetence pracovní

Žák zachází s nástroji bezpečně a respektuje pravidla. V případě, že si neví rady, zkouší další možné cesty k dosažení cíle, případně dokáže požádat o pomoc. I v praktické části využívá znalosti a dovednosti získané během návštěvy muzea a divadla.

Kompetence k řešení problémů

Žák plánuje způsob řešení vyvstalého problému během tvorby a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.

Kompetence komunikativní

Žák představí veřejnosti své výsledky. Správně formuluje své myšlenky. Výstižně se vyjadřuje jak v ústním, tak v písemném projevu (příběh loutky) a zároveň naslouchá promluvě druhých.

Kompetence občanská

Žák dokáže respektovat a docenit umělecká díla jiných autorů, zejména svých spolužáků. Žák se dokáže inspirovat jinými uměleckými díly a vychází z nich při vlastní realizaci výtvarného díla.

Kompetence digitální

Žák pracuje a učí se s digitálními technologiemi.

1.5 Forma

Projekt je rozvržen do několika částí, z nichž každá je vedena jinou formou. První část, jež probíhá v Muzeu loutek v Plzni (lze nahradit regionálním muzeem s expozicí loutkářství), je vedena formou skupinové výuky a formou interaktivní. Druhá část je zasazena do profesionálního Divadla Alfa (lze nahradit jiným loutkovým divadlem), kde specifické prostředí utváří unikátní atmosféru pro skupinovou a individualizovanou výuku. Třetí část probíhá na půdě školy, kde již převažuje samostatná práce žáků. Finální částí je výstava prací žáků, pro kterou lze využít buď školu, muzeum, nebo výstavní síň. Forma programu je prezenční a probíhá ve skupinách za asistence odborných pracovníků a edukátora. Program probíhá celkem ve třech různých prostorách, díky čemuž je téma komplexně a zároveň atraktivně pojato. Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s loutkovou expozicí) dokládá u tématu podstatné historické kořeny. Loutkové divadlo (nebo divadlo s hostujícím loutkářským souborem) předkládá žákům praktické využití svých možností a je zároveň plynulým navázáním tradice na současnou kulturní scénu. Žáci přímo při představení a posléze v zákulisí poznávají tajemné prostory divadelní práce a spontánně se učí novým rolím a dovednostem, které následně využívají při vlastní tvorbě.

1.6 Hodinová dotace

Program zahrnuje 16 vyučovacích hodin (1 hodina = 45 minut) rozdělených do 3 dílčích bloků, z nichž každý cílí na jiný přístup k tématu. První blok je čtyřhodinový a probíhá v muzeu se zaměřením na loutkářskou kulturu, nebo v regionálním muzeu, která obsahuje loutkářskou expozici. Druhý blok probíhá v loutkovém divadle, nebo v divadle s hostujícím loutkářským souborem a čítá čtyři vyučovací hodiny. Třetí blok je osmihodinový a probíhá přímo ve škole – školním ateliéru/výtvarné dílně - za účasti odborného edukátora.

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

1 třída (optimální počet žáků 20), 2. stupeň ZŠ, prima – kvarta víceletých gymnázií; realizováno v druhém ročníku (sekundě) na Gymnáziu Blovice.

1.8 Metody a způsoby realizace

Při realizaci programu žáci prochází historií i skutečným zázemím loutkového divadla, přičemž poznávají tento divadelní druh z pohledu mnoha profesí, jež uvádí tento druh k životu, ale také z pohledu diváka, načež porozumí, jak vypadají dílčí divadelní funkce před i za oponou. V tomto ohledu navštíví žáci loutkové divadlo, při jehož návštěvě se kromě samotného představení podívají také do zákulisí a formou komentované diskuze se seznámí s vybranými herci a výtvarníky divadla. Svůj důležitý díl má následně návštěva Muzea loutek, díky jehož expozicím a edukátorovi získají žáci povědomí o historii loutkového divadla. Díky interaktivitě muzea se ovšem nejedná pouze o garantování pravdy ze strany muzejního personálu, ale také o interakci s mnoha objekty a kooperaci v muzejním divadle, kde si žáci jednotlivé divadelní role převedou do praxe a rozvinou svou hrubou a jemnou motoriku. V prostorách muzea se žáci setkávají s mnoha divadelními objekty (loutky, kulisy, kostýmy...), s nimiž mohou manipulovat a umožnit své kreativitě vstup na divadelní půdu. Páteří celé muzejní expedice za poznáním loutkového divadla jsou pak pracovní listy Loutková laboratoř II, které žákům udržují v historicko-praktickém kontextu loutkového divadla kontinuitu i logiku. S tímto prakticko-teoretickým základem se následně přesouvá program do prostor školy, v níž se již nabyté zkušenosti žáků transformují v osobitý výtvarný objekt se svým vlastním příběhem. Žáci vycházejí z předchozích zkušeností na poli divadelním i muzejním a za pomoci nástrojů známých (nůžky, lepidlo, papír...) se s edukátorem seznamují s nástroji novými a společnými silami vytvářejí autentické výtvarné dílo – loutku – kterou následně přivádí díky svému herectví k životu.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

2.1 Tematický blok č. 1: Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství) – 4 hodiny

Anotace tematického bloku

První tematický blok obsahuje dvě části, z nichž obě proběhnou v muzeu s loutkářskou expozicí. V tomto bloku se žáci seznamují nejen s historií specifického divadelního druhu, ale také s různými druhy loutek a jejich proměnami v toku času. Žáci se setkávají s edukátorem, který jim podrobnější svět loutkového divadla přiblíží z historicko-uměleckého hlediska a v závěru se díky loutkám, u nichž je umožněna samostatná manipulace, rozroste prohlídka o praktický rozměr. Pedagog má k dispozici nejen edukátora a loutkové expozice, ale také audiovizuální materiály, které dokreslují charakteristickou podobu loutkového divadla. Z těchto filmů se žáci dozvědí podrobnosti o loutkových druzích a také o vybraných problémech povolání loutkoherce.

2.1.1 Téma č. 1: Objekt loutka – Seznamte se! (2 hodiny, Muzeum loutek, či jiné regionální muzeum)

Návštěva Muzea loutek (regionálního muzea s expozicí loutkářství) tematicky uvede žáky do specifického divadelního druhu. Během návštěvy muzea získají základní i rozšiřující poznatky o historii loutkářství ve svém regionu.

2.1.2 Téma č. 2: Kouzlo loutky – Neomezené možnosti (2 hodiny, Muzeum loutek, či jiné regionální muzeum)

Cílem této části je představení neomezených možností loutek, a to jak z hlediska výtvarného zpracování, tak z hlediska tematického. Žáci se vlastní samostatnou činností a za asistence edukátora seznámí se základními pojmy, poznají druhy loutek, pomocí příběhu se seznámí s historií loutkářství a vyzkouší si poprvé manipulaci s loutkou. Loutky mají širší možnosti než herec a žáci je prostřednictvím loutek mohou využít. V této části edukátor střídá moderovanou diskuzi s promítáním vybraných ukázek loutkových filmů.

2.2. Tematický blok č. 2: Divadlo Alfa (nebo regionální loutkové divadlo) – 4 hodiny

Anotace tematického bloku

Druhý tematický blok je rozdělen na dvě části, přičemž první probíhá přímo v sále loutkového divadla (nebo divadla s hostujícím loutkářským souborem). V tomto autentickém prostředí se žáci stávají diváky i kritiky s hlubším zaměřením na scénu, loutkoherce a další technicko-umělecké komponenty divadla. Žáci sledují plynulost hry a kreativní prvky loutkových druhů, s nimiž se seznámili v prvním tematickém bloku.

Ve druhé části tohoto tematického bloku se žáci podívají do prostor, které nejsou běžně přístupny divadelním návštěvníkům, a to do zákulisí a divadelních dílen. Zde se setkají s odborníky v uměleckém i technickém směru, kteří je uvedou do teorie i praxe divadelního představení. Současně s tím je žákům představeny divadelní produkce z let minulých i koncepty do let budoucích, díky čemuž si žáci mohou prohlédnout i loutky ve stádiu rozpracování. V tomto ohledu mají žáci unikátní příležitost spatřit průběh výroby loutky, díky kterému se i jejich následná umělecká činnost dostane ve fázi rozpracování do již viděného/známého stádia.

2.2.1 Téma č. 1: Loutka a její svět – V divadle (2 hodiny, divadlo)

Návštěva loutky v jejím přirozeném prostředí – v divadle – kde se žáci setkají nejen s loutkou samotnou, ale především ji spatří v rukou profesionálních herců při představení. Představení divadla je s dostatečným předstihem rozebráno, aby vedle příběhové linie vznikl prostor pro sledování manipulace s loutkami. Žáci zhlédnutou hru samostatně rozebírají a komentují.

2.2.2 Téma č. 2: Loutka a její svět – Za oponou (2 hodiny, divadlo)

Návštěva zázemí divadla představí žákům divadelní prostory a profese. Žáci poznávají rozličné technologie loutkových typů a jejich zařazení do různorodých divadelních situací.

2.3. Tematický blok č. 3: Škola – 8 hodin

Anotace tematického bloku

V posledním, třetím, bloku již žáci vycházejí z nabytých zkušeností a vědomostí v historicko-výtvarném konceptu loutkového divadla a pod dozorem pedagoga a výtvarníka-řezbáře vytvoří vlastní umělecký objekt-loutku. Seznamují se s novými nástroji a materiály, které jim poslouží k efektivnější realizaci vlastního výtvarného záměru. U nástrojů se dozvídají o jejich možnostech a funkci, přičemž je převážná většina nástrojů demonstrována přímo rukama výtvarníka na daném materiálu.

2.3.1 Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka (6 hodin, škola)

Žáci si pod vedením pedagoga rekapitulují stěžejní informace ohledně postupu při výrobě loutek. Dále jsou žáci seznámeni s dostupnými materiály určenými k výrobě a s náradím, s nímž je možné zefektivnit samostatnou práci či docílit lepších výsledků.

Hlavním bodem druhého tématu je zhotovení návrhu loutky, který slouží zároveň jako technický popis i jako výstavní předmět. Návrh je taktéž součástí výstavy, na které doplňuje autorovu loutku. Z tohoto důvodu je návrh doplněn o informace, jež mají funkci rozsáhlejší popisky, díky které je návštěvník zpraven o loutce i s jejím příběhem.

Výroba loutky probíhá za asistence výtvarníka a pedagoga, kteří se podílí na technickém zpracování komplikovanějších částí procesu a taktéž poskytují rady ohledně užívání nástrojů ve specifických situacích.

2.3.2 Téma č. 2: Oživení loutky – Výstava (2 hodiny, škola nebo muzeum)

Dokončení loutky a doplnění návrhů o změny, k nimž došlo během samostatné výroby. Následně každý žák pohovoří o své loutce včetně jejího vývoje od návrhu až po současnou podobu. Pro představení loutek je možné využít program ChatterPix (nebo obdobný program např. SpeakPic, POSE: Talking Pictures, Blabberize).

Prezentace prací žáků má podobu oficiální výstavy. Loutky jsou instalovány s pomocí pedagoga, výtvarníka, edukátora či muzejních pracovníků ve výstavním prostoru. Výstava je zahájena vernisáží s účastí rodičů.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

- Dataprojektor či interaktivní tabule – zařízení na promítání videí
- Tablet
- Čtvrtky A3 – 1 ks/žáka
- Sada výtvarných materiálů pro zhotovení loutky
- Různorodý materiál na výrobu loutek. Lze využít zbytky z jiné výtvarné práce a vyzvat žáky, aby si přinesli nepotřebný materiál z domova apod.

Příklad nakoupeného materiálu:

lepidlo Herkules, dřívka nanuková, štětec plochý, nůžky, dřevěné kostky, modelovací rychletvrdnoucí hmota, drát, plyš, štětec sada, tempery, koule polystyrenová., lýko, knoflíky plastové, krepový papír, hranol dřevěný (rozřezaný na menší hranoly), lišta tyč, tyčovina, hmoždinka, hranolek, vrut, klínek montážní, páska jutová, alobal, šňůra, vrut, hřebík stavební, podložka plochá, podložka plochá, lamelka spojovací, klínek montážní, kolíčky na prádlo, špendlík mapový, hřebík stavební, špejle hrocené, párátko kulatá, motouz len, drát vazací, připínáček, hřebík lepenkový, fixy permanentní, vlna.

- Základní sada nástrojů pro zhotovení loutky

Příklad použitých nástrojů:

Tavná pistole, kladivo, kleště kombi, kleště štípací, šroubovák plochý, ruční vrták, šicí potřeby, pilka na dřevo

- Výstavní materiál

Výstavní materiál závisí na výstavních možnostech. Doporučujeme klipové rámy s plexisklem na skici loutek a podstavce či vitríny na loutky (lze nahradit stoly apod.).

- Vzorové loutky – různé typy

Při návštěvě Muzea loutek v Plzni jsou k dispozici. V případě, že návštěva není možná, v příloze jsou fotografie jednotlivých druhů loutek. Další možností je nákup loutek např. na www.loutkymasek.cz

1.11 Plánované místo konání

Muzeum loutek v Plzni (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství)

Divadlo Alfa (nebo jiné loutkové divadlo)

Škola

Muzeum/Galerie/výstavní prostor ve škole

1.12 Způsob vyhodnocení realizace programu v období po ukončení projektu

K evaluaci (sledování dopadu na účastníky) využity tyto metody:

- dotazník
- pozorování v průběhu programu
- rozhovor

Hodnocení programu (poskytování zpětné vazby):

- účastníkem
- pedagogem

Evaluace a hodnocení z ověřování programu je popsána ve Zprávě o ověřování.

Realizátoři zaznamenávají důležité podněty a postřehy během reflektivního dialogu a moderovaného evaluačního rozhovoru. Hodnotí dosažené výsledky, splněné cíle a celkovou efektivitu programu. Také vyhodnocují dotazníkové šetření, ve kterém účastníci zachycují silnější i slabší momenty realizace.

Závěry a doporučení:

Program probíhá ve třech tematických blocích. Časová prodleva mezi nimi je přibližně týden. Během této pauzy se s ohledem na úroveň konkrétní skupiny (věk žáků, počet, dosavadní zkušenosti, speciální potřeby žáků) připravuje další část programu. Časová prodleva delší než týden se nedoporučuje, aby nedošlo ke ztrátě aktuálně získaných informací či dovedností, které žáci v jednotlivých blocích získávají a které na sebe vzájemně navazují.

Realizace několika bloků umožňuje rovnoměrně rozprostřít teoretickou i praktickou část tak, že nedochází k přílišnému zahlcení žáků a zbývá čas k volné diskuzi, fixaci i diagnostice nových informací a dovedností. Vzhledem

k tomu, že na teoretickou část navazuje část praktická, nelze program realizovat pouze v jednom bloku (v jednom dni).

V tematickém bloku č. 3 bylo na výrobu loutky vyčleněno celkem 6 hodin, které se sice ukázaly být k dosažení cíle dostačující, přesto by prodloužení výše zmíněné časové dotace znamenalo jisté zklidnění pracovního tempa. Pravděpodobně by toto prodloužení pracovního času umožnilo žákům vytvořit loutku kvalitnější a detailnější.

Významnou částí programu je zhlédnutí loutkového představení, kde žáci spatří loutku v jejím přirozeném prostředí. Cílem je žáky seznámit s různými technologiemi loutek, které si po představení sami vyzkouší. Je tedy nezbytné představit žákům s dostatečným předstihem obsah divadelního představení tak, aby vedle příběhové linie vznikl prostor pro sledování manipulace s loutkami.

Forma realizace programu:

Projekt je rozvržen do několika částí, z nichž každá je vedena jinou formou. První část, jež probíhá v Muzeu loutek v Plzni (lze nahradit regionálním muzeem s expozicí loutkářství), je vedena formou skupinové výuky a formou interaktivní. Druhá část je zasazena do profesionálního Divadla Alfa (lze nahradit jiným loutkovým divadlem), kde specifické prostředí utváří unikátní atmosféru pro skupinovou a individualizovanou výuku. Třetí část probíhá na půdě školy, kde již převažuje samostatná práce žáků. Finální částí je výstava prací žáků, pro kterou lze využít buď školu, muzeum, nebo výstavní síň. Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s loutkovou expozicí) dokládá u tématu podstatné historické kořeny. Loutkové divadlo (nebo divadlo s hostujícím loutkářským souborem) předkládá žákům praktické využití svých možností a je zároveň plynulým navázáním tradice na současnou kulturní scénu. Žáci přímo při představení a posléze v zákulisí poznávají tajemné prostory divadelní práce a spontánně se učí novým rolím a dovednostem, které následně využívají při vlastní tvorbě.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory		12992 Kč
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora včetně odvodů</i>	406 Kč
	<i>Ubytování realizátorů</i>	0 Kč
	<i>Stravování a doprava realizátorů</i>	0 Kč
Náklady na zajištění prostor		3000 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		8000 Kč
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	8000 Kč
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0 Kč
Náklady na učební texty		500 Kč
z toho	<i>Příprava apod.</i>	0 Kč
	<i>Rozmnožení textů – počet stran:</i>	500 Kč
Režijní náklady		6800 Kč
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0 Kč
	<i>Poštovné, telefony</i>	300 Kč
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	15000 Kč
	<i>Propagace</i>	0 Kč
	<i>Ostatní náklady</i>	3000 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	2000 Kč
Náklady celkem		31292 Kč
Poplatek za 1 účastníka		1250 Kč

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Pokud není uvedeno jinak, jsou v programu a jeho přílohách veškeré použité obrázky, fotografie, mapy, schémata, grafy atd. dílem autorského týmu tvůrců, popř. jsou použity materiály s otevřenou licencí, u níž není nutné uvádět zdroj (např. public domain).

Program a jeho přílohy jsou zveřejněny pod licencí Creative Commons CC-BY-SA 4.0 na stránkách:

<https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2>

<https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Autor videí: Petr Válek

Autor ilustrací: Elen Kudrová

Autor fotografií: Markéta Formanová (pokud není uvedeno jinak)

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

2.1 Tematický blok č. 1: Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství) – 4 hodiny

Klíčové kompetence získané absolvováním prvního tematického bloku: Muzeum loutek

Kompetence komunikativní

Žák se k danému tématu vyjadřuje výstižně a v komunikaci s ostatními vhodně používá nově osvojené cizí pojmy (marioneta, javajka, manekýn apod.). Žák zvládá vlastními slovy popsat historický vývoj specifického druhu umění – loutkářství a propojuje dosavadní zkušenosti s nově nabytými vědomostmi.

Kompetence občanská

Žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a kultuře obecně.

Kompetence pracovní

Žák popisuje výrobní postupy loutek a hledá jemu nejbližší formu zpracování. Plánuje realizaci své vlastní loutky.

Kompetence k učení

Žák v rámci tzv. pedagogického konstruktivismu poznává skrze exponáty historii loutkového divadla. Informace z těchto ukázek třídí, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití v praxi, zejména pro strategický plán výroby jeho vlastní loutky.

2.1.1 Téma č. 1: Objekt loutka – Seznamte se! (2 hodiny, Muzeum loutek či jiné regionální muzeum)

Návštěva Muzea loutek (nebo regionálního muzea s expozicí loutkářství) tematicky uvede žáky do specifického divadelního druhu. Během návštěvy muzea získají základní i rozšiřující poznatky o historii loutkářství ve svém regionu.

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

V muzeu. Žáci se seznamují s tématem přímo na půdě Muzea loutek (nebo v regionálním muzeu s loutkářskou expozicí) a jsou seznámeni s plánovaným průběhem programu.

Znalostní cíl

Žák popíše jednotlivé druhy loutek, rozezná je a dokáže určit jejich historický původ.

Metody

Vysvětlování

Práce s textem

Rozhovor

Předvádění a pozorování

Manipulace

Pomůcky

Pracovní list Loutková laboratoř II, viz příloha

Pracovní listy:

- Pracovní list Loutková laboratoř II viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Různé druhy loutek

Podrobně rozpracovaný obsah

10 minut

Na úvod vede edukátor se žáky dialog na téma muzeum včetně jeho druhů a funkce, od něhož se přesune přímo k ústřednímu tématu – loutce.

30 minut

Loutka, jakožto ústřední téma celého programu, je žákům představena v nejširším kontextu, ze kterého se edukátor plynule přesouvá ke konkrétním loutkovým typům. V tomto ohledu je konstruktivně veden dialog, během něhož žáci sami reflektují své zkušenosti s loutkami, a to jak v osobním, tak distančním styku. Edukátor se dále věnuje nejen celé škále nejpoužívanějších loutkových druhů, ale seznamuje žáky také s loutkou nefigurativní, díky čemuž se otevírá ještě širší pole možností ve vnímání loutkového divadla. V souvislosti s výkladem o druzích loutek se edukátor soustavně věnuje zakomponování konkrétní loutky do dějinných a geografických souvislostí. Tím vytváří žákům stručnou a přehlednou mapu o vzniku a šíření různých loutkových druhů po celém světě. Jako podpůrný prostředek slouží žákům pracovní list (viz příloha), který doplňuje edukátorova slova a který pomáhá žákům pochopit vývoj tohoto divadelního druhu. K podpoře komunikace slouží edukátorovi skutečná loutka, na níž demonstrovuje typické ovládací prvky.

5 minut

Dochází k rekapitulaci nově poznanych informací a ke kontrole první části pracovního listu.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

V muzeu. Rozšiřující informace o druzích loutkových divadel v průběhu 19. a 20. století.

Znalostní cíle

Žák rozezná různé druhy loutkových divadel a zařadí je do adekvátního období.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Práce s obrazem

Pomůcky

Pracovní list Loutková laboratoř II viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Názorně-demonstrační ukázky – druhy loutek (marioneta, javajka, manekýn aj.) – příloha Druhy loutek viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>
Psací potřeby

Podrobně rozpracovaný obsah

25 minut

Žáci se posouvají po pomyslné časové ose ke vzniku prvních loutkových divadel a s pomocí edukátora dovedou sami předvídat jejich vývoj až do současného stádia, kdy je většina loutkových divadel etablována v kamenných budovách. Formou pedagogického konstruktivismu se po logické linii přesouvají od divadel kočovných k divadlům rodinným, přičemž všechna divadla jsou edukátorem přiblížena slovem i obrazem. Edukátor žáky taktéž zpravuje o přežívající tradici kočovných divadel a moderovaným dialogem vytyčuje hlavní rozdíly v divadelním kočování před sto lety a v současnosti. Edukátor také přibližuje krátce trvající slávu tzv. rodinných loutkových divadel a rozšiřuje mezi žáky povědomí o tom, jak technologický pokrok nahradil tento druh loutkového divadla v 21. století.

15 minut

Žáci vypracovávají úkol v pracovním listě Loutková laboratoř II, který se přímo váže k výkladu ohledně druhů loutkových divadel. Celá skupina vypracovává úkol v prostředí a atmosféře loutkového divadla, díky čemuž mohou kontrolovat svůj pracovní postup přímo ve svém dosahu.

5 minut

Dochází ke kontrole pracovních listů edukátorem, který zároveň objasní případné nesrovnalosti ve vypracovaném úkolu.

2.1.2 Téma č. 2: Kouzlo loutky – Neomezené možnosti (2 hodiny, Muzeum loutek, či jiné regionální muzeum s loutkářskou expozicí)

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

V muzeu. S použitím projektoru/interaktivní tabule. Ve výuce se zároveň užívá skutečné loutky.

Znalostní cíle

Žák rozpozná základní druhy loutek a dovede definovat loutku nefigurální.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Práce s textem

Pomůcky

Pracovní list Loutková laboratoř II viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Názorně-demonstrační ukázky – druhy loutek (marioneta, javajka, manekýn aj.) – příloha Druhy loutek viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>

Psací potřeby

Soubor videí druhů loutek viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>

Audiovizuální technika na přehrání videí se zvukem

Podrobně rozpracovaný obsah

35 minut

Edukátor se vrací ke druhům loutek s tím, že akcentuje loutku nefigurální. Za podpory audiovizuálních materiálů, které jsou tematicky spjaté s jeho výkladem, se věnuje edukátor rozsáhlým možnostem nefigurální loutky. Současně s tím si žáci sami zhotovují nefigurální loutku za pomoci náhodných a dostupných předmětů každodenního užívání. Personalizované objekty – nefigurální loutky – si žáci vzájemně představí formou krátké scény, v níž vynikne podstata jejich záměru.

5 minut

Žáci již samostatně rekapitulují nabyté poznatky v oblasti loutkových druhů včetně jejich specifik. Edukátor i žáci pracují s vizuálním materiálem, který jednotlivé druhy loutek spolehlivě diferencuje, čímž dochází k upevnění znalostí v loutkovém prostředí.

5 minut

Edukátor shrne průběh celé hodiny se zaměřením na nefigurální loutku jakožto důležitého zdroje kreativity pro další vlastní výtvarnou činnost.

4. hodina

Forma a bližší popis realizace

V muzeu. Výuka probíhá v divadelním sále nebo improvizovaném prostoru s funkcí divadla.

Znalostní cíle

Žák dovede rozeznat a pojmenovat různé profese spjaté s divadlem.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Práce s textem

Předvádění a pozorování

Manipulování

Pomůcky

Divadelní sál Muzea loutek (jakýkoli větší prostor)

Soubor videí druhů loutek viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>

Loutky (v Muzeu loutek v Plzni je k dispozici divadelní sál a sada loutek)

Podrobně rozpracovaný obsah

5 minut

Edukátor uvede žáky do prostoru imitujícího divadelní jeviště, v němž žákům představí druhý blok programu, který bude probíhat v oficiálních divadelních prostorách.

20 minut

Žáci jsou edukátorem zpraveni o široké škále divadelních profesí, přičemž žáci samostatně dokreslují výklad svými poznatky z vlastní návštěvy divadla či jiných zkušeností podobného charakteru. Kromě oficiálních termínů se seznamují s názvy profesí, které jsou užívány výhradně v divadelních kruzích, a získávají tak bližší kontakt s herectvím jako povoláním.

15 minut

Edukátor výklad plynule přesune od divadelních rolí do jejich pracovního prostředí, které si mohou žáci cvičně vyzkoušet v prostorách jeviště. Žáci jsou skupinově seznámeni s jednotlivými fragmenty divadelní scény, přičemž moderovanou diskuzí jednotlivým místům přiřazují příhodná divadelní povolání. Formou rozhovoru zároveň zvažují, jaká divadelní funkce je nejbližší jejich představám o ideálním zaměstnání.

5 minut

Edukátor zrekapituluje veškeré informace ohledně profesí a divadelních prostor.

2.2 Tematický blok č. 2: Divadlo Alfa (nebo regionální loutkové divadlo) – 4 hodiny

2.2.1 Téma č. 1: Loutka a její svět: V divadle – počet hodin: 2

1. – 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

V divadle. Program zajišťuje divadelní soubor ve spolupráci s edukátorem.

Znalostní cíle

Žák získává povědomí o společenských normách v prostorách divadla.

Žák se seznamuje s divadelními profesemi v autentickém prostředí divadla.

Žák poznává praktickou rovinu dosud získaných vědomostí v rámci programu.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Teoretická příprava na divadelní představení

Frontální výuka

Divadelní představení

Předvádění a pozorování

Pomůcky

Vlastní poznámky žáků k plánovanému představení

Program divadla

Podrobně rozpracovaný obsah

10 minut

Žáci za podpůrného slova pedagoga načerpávají divadelní atmosféru a seznamují se s vnitřními prostory, jako je foyer. Před samotným zahájením představení je všeobecně rozebráno téma hry a zároveň vytyčeno několik bodů důležitých k pozorování kromě hry samotné.

60 minut

Žáci se věnují divadelní hře.

20 minut

Žáci mezi sebou spontánně reflektují požitky z divadelního představení a směřují své poznatky ke strukturovanější formě. V moderované diskuzi s pedagogem žáci předkládají své komplexní dojmy zahrnující pozitivní i kritické reakce. Po vyčerpání veškerých podnětů k další diskuzi zpraví pedagog žáky o dalším průběhu programu v divadelních dílnách.

2.2.2 Téma č. 2: Loutka a její svět: Za oponou – počet hodin: 2

1. – 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

V divadelních dílnách. Dodatečné a specifické informace k tématu zajišťuje divadelní soubor.

Znalostní cíle

Žák pozná širokou škálu loutek a divadelních profesí přímo v oficiálních divadelních prostorách.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Předvádění a pozorování

Manipulování

Pomůcky

Vlastní poznámky žáků z představení

Loutkový fundus divadla

Pracovní list Loutková laboratoř II – viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Podrobně rozpracovaný obsah

5 minut

Pracovník divadla přivítá pedagoga se žáky v příslušných prostorách divadla, ve kterých je možno demonstrovat profesní rozmanitost daného souboru.

15 minut

Pracovník divadla představuje svou profesi včetně její stručné charakteristiky a prohlubuje ji o detaily, které žákům utváří povědomí o činnosti, jež je pro divadlo nepostradatelná. Současně s tím prezentuje profese svých kolegů, čímž dokresluje návaznost jednotlivých činností v ohledu fungujícího divadelního souboru.

20 minut

Pracovník divadla představuje žákům dočasně navštívený prostor a obeznámuje je s jeho funkcí včetně příslušného technického zázemí. Žáci získávají všeobecný přehled o pohybu osob a loutek v zázemí divadelní budovy a současně s tím poznávají mechanismus zákulisí divadelního představení.

40 minut

Pracovník divadla se žáky a pedagogem analyzuje postřehy ze zhlédnutého divadelního představení a vysvětluje příběhovou i technickou stránku jednotlivých scén. V souvislosti s tím upozorňují na jednotlivé druhy loutek, které byly pro představení použity, se zaměřením na ovládací prvky a netradiční úpravy vytvářející na jevišti nestandardní pohybové kreace a další efektní prvky. Žáci osobně poznávají funkční loutku, která před jejich zraky účinkovala v divadelní hře, a seznamují se s její výrobou od skici po závěrečné detaily. Tato skutečnost je pro žáky stěžejní v další vlastní výtvarné činnosti, a proto je jí ze všech aktivit v divadelních prostorách věnována největší časová dotace. Žáci mohou v závěru návštěvy dílny s vybranými loutkami sami manipulovat vnímat různorodé technické řešení.

10 minut

Probíhá závěrečná diskuze na téma profesí a technického řešení loutek. Žáci si některé výtvarně-technické zvláštnosti u tradičních loutek fotografují a natáčejí pro vlastní práci.

2.3 Tematický blok č. 3: Škola – 8 hodin

2.3.1 Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka (6 hodin, škola)

1. – 6. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve škole. Žáci pracují v učebnách se specializací na výtvarnou výchovu nebo v jiných vhodných prostorách. Na výrobě se podílí žáci s pedagogem a divadelním výtvarníkem/jiným řemeslníkem.

Dovednostní cíle

Žák na základě poznatků z předchozích částí programu namaluje skicu své vlastní loutky a dokáže převést svůj nápad do podoby loutky.

Metody

Vysvětlování

Rozhovor

Předvádění a pozorování

Produkční metody

Instruktaž

Vytváření dovedností

Manipulování, laborování, experimentování

Pomůcky

Výtvarné potřeby – fixy, tužky, pastelky, A3 čtvrtky

Základní sada materiálů ke zhotovení loutky – rozmanitý materiál vhodný k využití při výrobě loutek (nutno dodržet zásady bezpečnosti práce)

Popisek na výstavu – příloha Moje loutka viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy>

Zpráva o tvorbě loutky – příloha Loutková laboratoř II – laboratorní zpráva viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy>

Podrobně rozpracovaný obsah

10 minut

Pedagog moderuje diskuzi k tématu druhů loutek a materiálů, uměleckého vývoje, rozhýbání loutek, přípravě k výrobě a samotné výrobě loutky. Zároveň se žákům navrhnou témata, ze kterých je možno si vybrat. Žáci buď mohou sledovat společný cíl (například život ve vesmíru, pohádky, literární témata apod.), nebo může být zadání volné a individuální. Žák před vytvořením námětu zvažuje své materiální a časové možnosti.

45 minut

Žáci zhotovují svou velkoformátovou skicu včetně technického řešení. Součástí skici je také název loutky a její stručný popis včetně jejího fiktivního příběhového zázemí. Divadelní výtvarník pomáhá žákům řešit otázky v ohledu technického řešení a dalších atributů loutky.

15 minut

Žáci si připravují dle vlastní skici materiály a nástroje na zahájení výroby loutky. Pedagog je jejich odborným asistentem při výběru vhodných potřeb a zároveň je připravuje na stěžejní momenty výroby (navazování vahadla, upevnění končetin dle pohybu aj.).

3 x 45 minut

Žáci zahajují poslední fázi programu – vlastní výrobu. K dispozici jim je odborný divadelní výtvarník, který zajišťuje neproblematický průběh v oblasti technického řešení, a pedagog školy, jenž dopomáhá plynulému sledu činností a organizování času. Žáci jsou z předchozí části programu informováni ohledně problematických výrobních bodů, ke kterým směřují svou pozornost především. Jedná se hlavně o pohybový aparát loutky, který je potřeba upřednostnit před upevněním kreativních detailů. Divadelní výtvarník tento průběh sleduje a uděluje hodnotné rady při samostatné výrobě.

15 minut

Pedagog s předstihem vytyčí konec výrobních prací, jejichž dodatečné úpravy probíhají v tomto závěrečném čase. Součástí finálních úprav je také úklid materiálů a nástrojů a příprava na závěrečnou prezentaci své práce.

45 minut

Každý žák představí svou práci od jejího počátku až po finální produkt. Žáci popisují, k jakým změnám a na základě jakých podnětů došlo k úpravám jejich původního záměru, přičemž zpravují své posluchače také o nejobtížnějších pracovních situacích a dalších náročných výtvarně-technických bodech. Na závěr doplní žáci ke svým návrhům kompletní příběhovou linii své loutky, která dodává jí celistvost.

5 minut

Pedagog zhodnotí dosažené výsledky a formou volné diskuze ponechá prostor žákům k vlastnímu shrnutí programu.

2.2.3 Téma č. 2: Oživení loutky – Výstava (2 hodiny, škola nebo muzeum)

1. – 2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Ve škole, příp. v lokálním muzeu/galerii. Žák prezentuje své dílo a vystaví jej v oficiálním nebo improvizovaném prostoru.

Dovednostní cíle

Žák si váží vlastní tvorby a dovede docenit i díla ostatních.

Metody

Vytváření dovedností

Produkční metody

Pomůcky

Rozšířená sada materiálů pro zhotovení loutky

Základní sada nástrojů pro zhotovení loutky

Tablet s programem ChatterPix nebo jiným programem na „rozmluvení“ loutek SpeakPic, POSE: Talking Pictures, Blabberize

Loutky zhotovené žáky

Návrhy zhotovené žáky

Podrobně rozpracovaný obsah

5 minut

Pedagog se žáky rozebírá, jaký je rozdíl mezi objektem uměleckým a loutkou. Žáci vychází z předchozích poznatků a vrství na ně nové informace od pedagoga.

30 minut

Žáci samostatně animují svou loutku se všemi jejími atributy. Pro větší atraktivitu představení vlastností a pojmenování loutek využívá pedagog aplikaci ChatterPix na tabletu/jiném zařízení. Při nahrávání „projevů“ loutek poskytuje aplikace žákům osnovu pro inspiraci. Video se následně umístí na sdílený prostor na webu školy, čímž vzniká virtuální výstava.

25 minut

Žáci samostatně v určeném prostoru školy (či v prostorách lokálního muzea nebo lokální galerie) vystaví svůj návrh a svou loutku. Na samotné instalaci pracují se svými spolužáky, výtvarníkem a pedagogem (v případě výstavy v prostorách muzea/galerie spolupracují se zaměstnanci dané instituce). Na závěr žáci loutkám přidají popisky a loutku uvedou do finální polohy, ve které bude celé dílo prezentované.

20 minut

Při zahájení výstavy promítnou žáci na projektoru/jiném zařízení svá animovaná díla. Případný komentář doplňují sami žáci, případně výtvarník a pedagog.

10 minut

Pedagog pronese závěrečné slovo a společně se žáky i rodiči a divadelním výtvarníkem zhodnocují celý program.

3 Metodická část

Cílem metodiky je popsat pedagogické postupy, které byly uplatněny a ověřeny během realizace programu v projektu Společně do muzea. Metodika poskytuje pedagogům informace, jak didakticky strukturovat a realizovat vzdělávací obsah kombinující propojení poznávání tradic, rozvoj kreativity a zkušenost s vlastní tvorbou. Program přispívá k samostatnému a tvůrčímu rozvíjení kompetencí v oblasti vizuální a kulturní gramotnosti. Z hlediska realizace programu Loutková laboratoř II je metodika podkladem pro účinnou spolupráci a komunikaci mezi školou, divadlem a muzeem.

Program velmi efektivně propojuje formální a neformální vzdělávání. Žáci se absolvováním několika částí programu postupně učí jak praktickým, tak teoretickým znalostem a dovednostem o konkrétním druhu umění – loutkářství. Během návštěv jednotlivých uměleckých institucí získají žáci dovednosti, které využijí v praktické části k tvorbě svého vlastního díla. V přirozeném prostředí loutky, které žáci navštíví, lze konkrétní činnosti adaptovat na aktuální potřeby či znalosti žáka a také na prostředí, ve kterém daná aktivita probíhá. Rozvíjí se tak plně žákova fantazie, upevňuje se jeho postoj k práci a činností obecně a často úspěšněji řeší problémové situace. Žáci si tedy ověří své teoretické poznatky v praxi, naučí se systematicky propojovat informace, a prohloubí si tak své znalosti o specifickém druhu umění. Na odborném (neobvyklém) pracovišti získávají žáci nové dovednosti pod vlivem různých vzdělávacích zdrojů. Žáci tak mají chuť objevovat, jsou motivováni a tím dochází i k efektivnímu přenosu informací. Dále během programu žáci v procesu tvorby rozvíjí i smyslovou citlivost, ověřují komunikační účinky a uplatňují plně svou subjektivitu.

První dvě části programu jsou realizovány na odborných pracovištích (v Muzeu loutek, v Divadle Alfa). Návštěva těchto institucí neformálního vzdělávání umožňuje žákům nahlédnout do zákulisí všech příprav, a tak mají žáci možnost pozorovat aktivitu odborníků přímo na jejich pracovištích. Během této návštěvní doby žáci vnímají a pozorují nezbytné postupy všech umělců/odborníků, které vedou k vytvoření finálního díla. Poslední třetí praktický blok se odehrává přímo ve škole. Zde žáci uplatní veškeré teoreticko-praktické znalosti a dovednosti, které zábavnou formou propojí a zhotoví si tak svou vlastní loutku a její „svět“. Všechny loutky jsou následně prezentovány veřejnosti a vystaveny ve vhodném prostoru (muzeum, škola), ve kterém probíhá i vernisáž oficiální výstavy.

Klíčové kompetence získané absolvováním prvního tematického bloku: Muzeum loutek

Kompetence komunikativní

Žák se k danému tématu vyjadřuje výstižně a v komunikaci s ostatními vhodně používá nově osvojené cizí pojmy (marioneta, javajka, manekýn apod.). Žák zvládá vlastními slovy popsat historický vývoj specifického druhu umění – loutkářství a propojuje dosavadní zkušenosti s nově nabytými vědomostmi.

Kompetence občanská

Žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a kultuře obecně.

Kompetence pracovní

Žák popisuje výrobní postupy loutek a hledá jemu nejbližší formu zpracování. Plánuje realizaci své vlastní loutky.

Kompetence k učení

Žák v rámci tzv. pedagogického konstruktivismu poznává skrze exponáty historii loutkového divadla. Informace z těchto ukázek třídí, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití v praxi, zejména pro strategický plán výroby jeho vlastní loutky.

Klíčové kompetence získané absolvováním druhého tematického bloku: Divadlo Alfa

Kompetence komunikativní

Žák chronologicky popisuje děj představení, hodnotí jeho provedení.

Kompetence pracovní

Žák zkoumá rozličné technologie loutkových typů. Zároveň využívá znalosti získané z návštěvy Muzea loutek v Plzni, vzájemně je mezi sebou propojuje a promýšlí strategii vlastního pracovního postupu.

Kompetence sociální a personální

Žák přijímá zodpovědnost za svou roli herce/loutkovodiče a osobitým způsobem loutku ostatním představí. V práci ve skupinách pomáhá ostatním, v případě spolužákova neúspěchu je jeho oporou. Uvědomuje si náročnost konkrétních úkolů a za jejich zdařilé splnění oceňuje i ostatní.

Klíčové kompetence získané absolvováním třetího tematického bloku: Škola

Kompetence k učení

Žák třídí nově získané informace a efektivně je využívá v procesu výroby.

Kompetence pracovní

Žák zachází s nástroji bezpečně a respektuje pravidla. V případě, že si neví rady, zkouší další možné cesty k dosažení cíle, případně dokáže požádat o pomoc. I v praktické části využívá znalosti a dovednosti získané během návštěvy muzea a divadla.

Kompetence k řešení problémů

Žák plánuje způsob řešení vyvstalého problému během tvorby a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.

Kompetence komunikativní

Žák představí veřejnosti své výsledky. Správně formuluje své myšlenky. Výstižně se vyjadřuje jak v ústním, tak v písemném projevu (příběh loutky) a zároveň naslouchá promluvě druhých.

Kompetence občanská

Žák dokáže respektovat a docenit umělecká díla jiných autorů, zejména svých spolužáků. Žák se dokáže inspirovat jinými uměleckými díly a vychází z nich při vlastní realizaci výtvarného díla.

Kompetence digitální

Žák pracuje a učí se s digitálními technologiemi.

3.1 Tematický blok č. 1: Muzeum loutek (nebo regionální muzeum s expozicí loutkářství) – 4 hodiny

Téma č. 1 Objekt loutka – Seznamte se! (2 hodiny)

Žáci navštíví Muzeum loutek, kde má edukátor možnost účastníky plně seznámit se specifickým druhem umění – loutkářství. Pokud nemá škola ve svém okolí možnost navštívit expozici loutkářství, je možné připravit skromnou výstavu i v prostorách školy, eventuálně si do školy pozvat muzejního lektora.

1. hodina

Probíhá v prostorech instituce Muzea loutek k Plzni. Pochopitelně je možné toto muzeum nahradit regionálním muzeem s jinou expozicí loutkářství.

Kognitivní výukový cíl:

Žák zná regionální historii vysvětlující vývoj loutkářství. Žák vysvětluje pojmy jako javajka, loutka, scénografie, loutkoherec, marioneta aj. Žák dokáže systematicky popsat proces výroby loutky. Žák si ujasňuje pojem loutka, orientuje se v rozličných technologiích a je schopen identifikovat loutky ve svém okolí.

Afektivní výukový cíl:

Žák získává povědomí o existenci paměťových institucí typu muzeum a získává k nim vztah a respekt.

Klíčové kompetence:

Kompetence komunikativní

Žák se k danému tématu vyjadřuje výstižně a v komunikaci s ostatními vhodně používá nově osvojené cizí pojmy (marioneta, javajka, manekýn apod.). Žák zvládá vlastními slovy popsat historický vývoj specifického druhu umění – loutkářství a propojuje dosavadní zkušenosti s nově nabytými vědomostmi.

Kompetence občanská

Žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a kultuře obecně.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – výklad, vysvětlování a překlad, řízená diskuze s edukátorem

Metoda názorně-demonstrační – pozorování předmětů, předvádění rozličných technologií, projekce statických i dynamických ukázek

Metoda praktická – práce s textem

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výuka v neobvyklém prostředí

Expoziční – historie loutkářství, text a ikonický text, význam neznámých pojmů

Fixační – rekapitulace nově nabytých informací a pojmů

Diagnostické – ověření nově získaných informací například diskuzí

Pomůcky:

- Pracovní list Loutková laboratoř II, viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>
- Psací potřeby, podložky na psaní
- Interaktivní objekt – rozpracovaná marioneta od výtvarníka J. Špinky v Muzeu loutek v Plzni (lze nahradit běžnou loutkou)

V MUZEU OBJEKT LOUTKA 10 minut - úvod, motivace - seznámení s edukátorem, prostředím	<i>„Začínáme společný projekt Loutková laboratoř II, ve kterém poznáte loutky a loutkářství „laboratorním způsobem“. Seznámíte se s loutkami a se způsobem jejich výroby. Poté loutky uvidíte v divadle, a nakonec si vlastní loutku i vyrobíte, oživíte a vystavíte.“</i> Ještě před vstupem do výstavních prostor muzea si žáci hromadně vyrobí jmenovku se svým jménem či přezdívkou. <i>Metodická poznámka: tato výroba štítku se jménem je doporučena, neboť seznámí edukátora s účastníky programu, zpříjemní tak komunikaci mezi nimi a naladí i příjemnou pracovní atmosféru.</i> Edukátor zjišťuje, zda už někdo v muzeu byl a zná expozice muzea: <i>Jaká muzea znáte a která jste už navštívili? Co je hlavní funkcí muzea? Co se vám v muzeu líbilo a co naopak ne? Kdybyste zakládali muzeum, jaké by bylo jeho zaměření?</i> Edukátor vysvětluje pojem muzeum: <i>„Muzea jsou stále nevýdělečné instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřené veřejnosti, které získávají, uchovávají, zprostředkovávají a vystavují hmotné i nehmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, výchovy, vzdělávání a potěšení.“</i> http://icom-czech.mini.icom.museum/icom/definice-muzea/ Prostor pro dotazy. Vstupem do expozice zahájí edukátor svou komentovanou prohlídku, která je vedena převážně formou frontálního výkladu střídající se s řízenou diskuzí a vysvětlováním (nejasných cizích pojmů). Zde záleží na individuálních zkušenostech skupiny. Edukátor svůj výklad přizpůsobuje na místě. <i>Metodické doporučení: Diskuzi je vhodné přizpůsobit věku žáků a konkrétnímu regionu.</i>
30 minut - vznik loutky - popis marionety	Edukátor vysvětluje pojem loutka: <i>„Loutkou může být cokoliv, jen je k tomu potřeba loutkáře, aby danou loutku oživil.“</i> Historie českého loutkářství: https://unima.idu.cz/ceske-loutkarstvi/ Nejstarší loutková plastika: https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/ <i>„Zvláštní druh loutek představují loutky pro loutkový animovaný film. Od roku 2016 je české loutkářství zapsáno organizací UNESCO na seznamu Mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva.“</i> https://cs.wikipedia.org/wiki/Loutka Edukátor řídí diskuzi o zkušenosti žáků s loutkami: <i>Jaké loutky znáte a odkud? Znáte nějaké loutky z televize?</i>

Máte loutky doma?

Edukátor rozšiřuje pojem loutka a uvádí různé druhy loutek, které i žákům demonstrativně předvádí (objekt loutka, projekce, vizuální ukázka).

Druhy loutek

Marioneta, maňásek, javajka, vařečková loutka, manekýn, stínová loutka, vodní loutka, loutka pro animovaný film.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Loutka>

Edukátor rozdává pracovní listy Loutková laboratoř II a psací potřeby, popřípadě podložky. Následuje skupinová i samostatná práce, ve které žáci vyplňují pracovní list Loutková laboratoř II a plní dílčí úkoly. Žáci postupují dle svých možností a odpovědi jsou hromadně kontrolovány edukátorem formou řízené diskuze („Je možné odpovědět i jinak?“). V rámci diskuze žáci sdílí a hodnotí své nové zkušenosti z návštěvy Muzea loutek.

Jak vzniká loutka viz úkol č. 1 – pracovní list Loutková laboratoř II

Výklad edukátora: Při výrobě loutky řezbář vychází buď ze svého náčrtu, nebo z náčrtu od výtvarníka. Je třeba mít základní představu o tom, jaké pohyby bude loutka vykonávat a jaké bude mít proporce. Důležité je, aby byla dostatečně stabilní, vyvážená a snadno ovladatelná. Od návrhu loutky k její konečné podobě je někdy cesta poměrně dlouhá a může zabrat až několik týdnů.

Proces výroby je práce náročná na čas, ale i na technologii. Vše musí být dokonale přesné, aby loutka fungovala přesně tak, jak má. Většina loutek je vyrobena z lipového dřeva, které musí být dostatečně vyschlé, aby následně loutka nepopraskala. Někdy se loutky vyrábí také z jiných materiálů – například ze speciální tvrdé sádky a polymerové hmoty. Když jsou všechny části loutky připravené, je potřeba je pečlivě opracovat, aby loutka získala svůj přesný tvar a detaily.

Když jsou všechny jednotlivé díly vyřezané, následuje proces barvení. Řezbář či výtvarník olejovými nebo akvarelovými barvami namaluje všechny detaily a vše zakončí včelím voskem, který chrání barvy, dodá jim lesk a zdůrazňuje krásu a kresbu samotného dřeva.

Poté přijdou na řadu šaty – ty je třeba loutce ručně ušít na míru. Pečlivě se proto volí materiály i barvy látek, stejně jako styl samotného oděvu. Nakonec je loutka navázána.

Edukátor používá interaktivní objekt – rozpracovanou marionetu od výtvarníka J. Špinky (lze nahradit fotografií či loutkou – marionetou).

Úkol č. 1 v pracovním listu Loutková laboratoř II:

Jak vzniká loutka

Tvorba loutky má svůj logický postup. Očíslujte, v jakém pořadí vzniká loutka.

Řešení:

- 1. strom*
- 2. dláto a pilka*
- 3. loutka*
- 4. paleta*
- 5. šití – kostým*

Žáci vyplní dle svých možností.

Edukátor zkontroluje pracovní listy formou řízené diskuse.

	Z čeho se skládá loutka typu marioneta? – viz úkol č. 2 – pracovní list Loutková laboratoř II: Popis marionety Dopiš, jak se jmenují jednotlivé části loutky. Nakreslená loutka je ale rozbitá. Zkus ji opravit. <i>Řešení:</i> <i>Části loutky:</i> <i>Vahadlo – dřevěná páka s držadlem, na kterou jsou připevněny nitě a kterou se loutka ovládá</i> <i>Vodící drát či nit – drát spojující loutku s vahadlem (existují i loutky bez vodícího drátu – jsou pouze na nitích)</i> <i>Nitě – ovládací nitě, pomocí kterých se pohybuje loutkou</i> <i>Tělo loutky – trup, hlava, končetiny</i> <i>Oprava loutky: loutka není navázaná</i> <i>Tužkou spojíme nitě od končetin k vahadlu.</i> <i>Jaké znáš loutky z divadla nebo z pohádek?</i> <i>– řízená diskuze</i> <i>Metodická poznámka: více informací k tématu loutkářství a jeho historie v přílohách:</i> Loutková laboratoř I – Nejstarší loutka v České republice viz https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/ <i>Metodické doporučení:</i> <i>Loutku si žáci mohou vybarvit. Tento úkol se doporučuje žákům, jejichž tempo práce je rychlejší než ostatních.</i>
5 minut - závěrečné shrnutí	Edukátor shrne základní pojmy a vyzve žáky k dotazům a připomínkám. Úklid pomůcek.

2. hodina

Žáci navštíví Muzeum loutek, kde má edukátor možnost účastníky plně seznámit se specifickým druhem umění – loutkářství. Pokud nemá škola ve svém okolí možnost navštívit expozici loutkářství, je možné připravit skromnou výstavu i v prostorách školy, eventuálně si do školy pozvat muzejního lektora.

Kognitivní výukový cíl:

Žák vysvětluje pojmy kočovné divadlo, rodinné divadlo a stálé divadlo. Žák popisuje rozdíly ve vývoji těchto divadel a je schopen je mezi sebou porovnávat.

Afektivní výukový cíl:

Žák získává povědomí o existenci různých forem loutkového divadla. Žák si uvědomuje, že divadlo s loutkami lze hrát téměř kdekoli a tuto skutečnost aplikuje na své možnosti.

Klíčové kompetence:

Kompetence komunikativní

Žák se k danému tématu vyjadřuje výstižně a v komunikaci s ostatními vhodně používá nově osvojené cizí pojmy (marioneta, javajka, manekýn apod.). Žák zvládá vlastními slovy popsat historický vývoj specifického druhu umění – loutkářství a propojuje dosavadní zkušenosti s nově nabytými vědomostmi.

Kompetence občanská

Žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a kultuře obecně.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – výklad, závěrečná řízená diskuze s edukátorem

Metoda názorně-demonstrační – pozorování předmětů, předvádění technologie, projekce statických i dynamických ukázek

Metoda praktická – práce s interaktivními loutkami

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výuka v neobvyklém prostředí

Expoziční – historie loutkářství, text a ikonický text, význam neznámých pojmů

Fixační – rekapitulace nově nabytých informací a pojmů

Diagnostické – ověření nově získaných informací například diskuzí

Pomůcky:

- Pracovní list Loutková laboratoř II – viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>
- Psací potřeby, podložky na psaní

V MUZEU OBJEKT LOUTKA 25 minut - kočovné divadlo, rodinné divadlo, stálé divadlo	Edukátor vysvětluje pojmy kočovné divadlo, rodinné divadlo, stálé divadlo. Společně se žáky pak následně hledá jejich společné znaky a zároveň se zaměřuje na jejich odlišnosti. Jestliže daný region školy disponuje s konkrétními divadly, je vhodné na to žáky upozornit a společně rozvíjet diskuzi na téma – Které z těchto druhů divadel již znám. <i>Adresář loutkových divadel v České republice: https://unima.idu.cz/prakticke-informace/adresar/</i> Edukátor řídí diskuzi o zkušenosti žáků s divadly jednotlivých typů: <i>Viděli jste někdy kočovné divadlo? Kdo ještě se svým programem kočuje? Máte doma rodinné divadlo? Chodíte do loutkového divadla?</i> Edukátor využívá interaktivní objekt – vůz kočovných loutkářů od výtvarníka V. Sosny (Plzeň). Konkrétní druhy lze nahradit i fotografiemi, ilustracemi. <i>Metodické doporučení: Výklad je vždy vhodné přizpůsobit regionálním poměrům.</i>

15 minut - druhy divadel	Edukátor rozdává pracovní listy Loutková laboratoř II a psací potřeby, popřípadě podložky. Žáci samostatně zpracují úlohu v pracovním listu – část: 3. Jaká známe divadla? Žáci identifikují typ loutkového divadla a vyškrtnou druhy divadel, které neexistují. <i>Řešení:</i> <i>Běžně neexistuje létající divadlo, postýlkové divadlo a kapesní divadlo.</i> V rámci diskuze sdílí své zkušenosti s návštěvou divadel a porovnávají je mezi sebou.
5 minut - závěrečné shrnutí	Edukátor zopakuje probírané pojmy a vyzve žáky k dotazům a připomínkám. Úklid pomůcek.

Téma č. 2: Kouzlo loutky – Neomezené možnosti (2 hodiny, Muzeum loutek či jiné regionální muzeum)

Cílem této části projektu je představení neomezených možností loutek, a to jak z hlediska výtvarného zpracování, tak z hlediska tematického.

3. hodina

Žáci navštíví Muzeum loutek, kde má edukátor možnost účastníky plně seznámit se specifickým druhem umění – loutkářství. Pokud nemá škola ve svém okolí možnost navštívit expozici loutkářství, je možné připravit skromnou výstavu i v prostorách školy, eventuálně si do školy pozvat muzejního lektora.

Kognitivní výukový cíl:

Žák rozeznává druhy loutek a popisuje jejich odlišnosti.

Afektivní výukový cíl:

Žák ve filozofické rovině přemýšlí nad pojmem „býti někoho loutkou“. Uvědomuje si smysl loutky a její historicko-kulturní přínos.

Psychomotorický cíl:

Žák ovládá rozličné druhy loutek a imituje práci loutkoherce.

Klíčové kompetence:

Kompetence pracovní

Žák popisuje výrobní postupy loutek a hledá jemu nejbližší formu zpracování. Plánuje realizaci své vlastní loutky.

Kompetence k učení

Žák v rámci tzv. pedagogického konstruktivismu poznává skrze exponáty historii loutkového divadla. Informace z těchto ukázek třídí, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití v praxi, zejména pro strategický plán výroby jeho vlastní loutky.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – výklad, vysvětlování, řízená diskuze s edukátorem

Metoda názorně-demonstrační – pozorování předmětů, předvádění technologie, projekce statických i dynamických ukázek

Metoda praktická – práce s textem, nácvik manipulace s loutkou, práce s interaktivními loutkami, inscenace loutkového představení

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výuka v neobvyklém prostředí

Expoziční – ukázky z filmové tvorby, text a ikonický text

Fixační – ústní i písemná rekapitulace nově nabytých informací a pojmů

Diagnostické – diskuze o nově získaných informacích

Pomůcky:

- Pracovní list Loutková laboratoř II viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>
- Psací potřeby, podložky na psaní
- Loutky různých druhů lze nahradit fotografiemi viz příloha Druhy loutek – viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>
- Audiovizuální technika na přehrávání videí se zvukem

V MUZEU KOUZLO LOUTKY 35 minut - úvod - audiovizuální zpracování	Edukátor na příkladu manipulace s objektem názorně předvede, že loutkou může být cokoli, pokud dotyčný objekt oživíme. Žáky pozdraví prostřednictvím objektu/loutky – například tužky či krabice apod. Žáci sledují videa (https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/) a učí se poznávat druhy loutek. V posledním videu zjistí, že animovat lze téměř vše. Tuto činnost mohou okamžitě vyzkoušet s předměty denní potřeby. Žáci si vyberou předmět ve svém okolí a jeho prostřednictvím promluví k ostatním. Téma může být různé, například: <i>Má kouzelná vlastnost.</i> <i>Co nemám rád/a.</i> <i>Čeho se bojíme.</i> <i>Loutkové vtípy.</i> <i>Metodická poznámka: téma je vhodné žákům nabídnout, nesvazovat jejich fantazii určením jednoho, ale inspirovat je nabídkou různých alternativ.</i> V případě možnosti mohou poznávat druhy loutek v muzeu. Loutky různých druhů lze nahradit fotografiemi viz příloha Druhy loutek. viz https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/ <i>Metodická poznámka: videa vznikla ve spolupráci Muzea loutek v Plzni, Divadla Alfa Plzeň a ZČU v Plzni.</i>
10 minut - druhy loutek	Žáci se pod vedením edukátora vrací k pracovním listům Loutková laboratoř II a připraví si druhou stranu. <i>Metodická poznámka: Zde žáci využijí informace získané z audio-vizuálních ukázek.</i> Jaké známe loutky? viz úkol č. 4 – list Loutková laboratoř II, viz

	https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/ <u>Druhy loutek</u> <i>Maňásek, marioneta, manekýn, javajka</i> Žáci napíší správný druh loutky do rámečku vedle příslušné kresby. <u>Řešení úkolu:</u> Zprava doleva: Obrázek 1 – maňásek Obrázek 2 (nahore) – marioneta Obrázek 3 – manekýn Obrázek 4 – javajka
5 minut - závěrečné shrnutí	Edukátor shrne problematiku druhů loutek a vyzve žáky k dotazům a připomínkám.

4. hodina

Žáci navštíví Muzeum loutek, kde má edukátor možnost účastníky plně seznámit se specifickým druhem umění – loutkářství. Pokud nemá škola ve svém okolí možnost navštívit expozici loutkářství, je možné připravit skromnou výstavu i v prostorách školy, eventuálně si do školy pozvat muzejního lektora.

Kognitivní výukový cíl:

Žák z paměti vyjmenuje profese související s loutkovým divadlem. Žák dokáže vysvětlit pracovní náplň jednotlivých profesí. Žák zná proces výroby loutky.

Afektivní výukový cíl:

Žák docenjuje význam jednotlivých technologií výroby loutek a jejich inovaci v historii a současnosti.

Klíčové kompetence:

Kompetence pracovní

Žák popisuje výrobní postupy loutek a hledá jemu nejbližší formu zpracování. Plánuje realizaci své vlastní loutky.

Kompetence k učení

Žák v rámci tzv. pedagogického konstruktivismu poznává skrze exponáty historii loutkového divadla. Informace z těchto ukázek třídí, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro vlastní využití v praxi, zejména pro strategický plán výroby jeho vlastní loutky.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – výklad, vysvětlování, řízená diskuze s edukátorem

Metoda názorně-demonstrační – pozorování předmětů, předvádění ukázek

Metoda praktická – práce s textem

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výuka v neobvyklém prostředí

Expoziční – ukázky z filmové tvorby, text a ikonický text

Fixační – ústní i písemná rekapitulace nově nabytých informací a pojmů

Diagnostické – diskuze o nově získaných informacích

Pomůcky:

- Pracovní list Loutková laboratoř II – viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>
- Psací potřeby, podložky na psaní
- Interaktivní objekty – loutky různých druhů lze nahradit fotografiemi
- Loutky (v Muzeu loutek v Plzni je k dispozici divadelní sál a sada loutek)

V MUZEU KOUZLO LOUTKY 5 minut - úvod	Edukátor vyzve žáky a společně se přesunou do muzejního divadla. Edukátor seznamuje žáky s další částí projektu, kdy se zúčastní divadelního představení. Edukátor představuje divadlo jako místo, kde jsou loutky profesionálně ožívány. Žáci sdílí své zážitky z divadla. <i>Metodická poznámka: po dobu diskuze je vhodné zaznamenávat informace na záznamový arch, přičemž odlišit informace dosavadní od informací nově získaných.</i>
20 minut - druhy profesí v divadle	Edukátor seznámí žáky kombinací výkladu a řízené diskuze s profesemi souvisejícími s loutkovým divadlem: <i>Řezbář, výtvarník, krejčí či švadlena, režisér, loutkovodič, osvětlovač, zvukař, dramaturg.</i> Další pojmy k objasnění: <i>Čurda – neboli „štěk“ – malá role</i> <i>Elév – začínající loutkoherec/herce</i> <i>Ferman – program divadla</i> <i>Fundus – soubor kulís a rekvizit divadla – trojrozměrné dekorace, kostýmy apod.</i> <i>Generálka – první uvedení představení před diváky, poslední zkouška před premiérou</i> <i>Premiéra – první slavnostní uvedení představení.</i> Žáci pracují s pracovním listem Loutková laboratoř II – úkol č. 5 – Loutkář (viz příloha č. 1 – viz https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/) Vyplňují do koleček vedle obrázku loutkáře názvy profesí, které musí loutkář ovládat. <i>Řešení:</i> <i>Malířství k paletě</i> <i>Řezbářství ke dlátům</i> <i>Krejčovství k šicím potřebám</i> <i>Nakonec se žáci zamyslí nad tím, jaké vlastnosti by měl mít loutkář. Například zručnost, trpělivost, opatrnost atd.</i>
15 minut - části divadla	Edukátor názorně ukáže části divadla. Žáci pracují s pracovním listem Loutková laboratoř II – úkol č. Loutkové divadlo a jeho části (viz https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/) <i>Části divadla:</i> <i>Hlediště, jeviště, kulisy, opona, portál.</i> Žáci se orientují v různých částech divadla a poznávají profese spojené s divadlem. Jako bonus si mohou do středu divadla nakreslit loutku dle svých představ. Pokud je to možné, žáci si připraví a zahrají loutkovou hru dle vlastní invence.

	<i>Metodická poznámka: pokud není v muzeu k dispozici divadlo a loutky, lze využít předměty denní potřeby či postavy namalovat a vystřihnout, případně je vodit na špejích.</i>
5 minut - závěrečné shrnutí	Edukátor shrne probírané profese v divadle a části loutkového divadla a motivuje žáky k návštěvě divadla v další části programu. <i>Metodická poznámka: je vhodné žáky na konkrétní inscenaci v divadle připravit uvedením do tématu, předložením literární předlohy a podobně.</i>

3.2 Tematický blok č. 2: Divadlo Alfa (nebo regionální loutkové divadlo) – 4 hodiny

Téma č. 1 Loutka a její svět: V divadle (2 hodiny)

Žáci navštíví další instituci neformálního vzdělávání, konkrétně Divadlo Alfa. Zde žáci zhlédnou vybrané představení. Scénář je s dostatečným předstihem žákům představen tak, aby se mohli při sledování divadelní hry plně soustředit na loutkovodiče a jejich manipulaci s loutkami. V neposlední řadě žáci okomentují a ohodnotí představení. Veškeré dosavadní informace z muzea se tak promítnou v praxi přímo během zhlédnutí divadelní hry.

1. a 2. hodina

Ideálním místem pro realizaci druhého tematického bloku je návštěva loutkového Divadla Alfa (v ostatních regionech lze divadlo najít na seznamu UNIMA <https://unima.idu.cz/prakticke-informace/adresar/>, či v příloze Loutkové instituce viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>).

Kognitivní výukový cíl:

Žák se orientuje v divadle. Žák vnímá loutkovou inscenaci komplexně, včetně technických detailů. Žák dokáže interpretovat děj inscenace a zhodnotit výtvarné pojetí loutek.

Afektivní výukový cíl:

Žák dokáže rozebrat dějovou linii loutkového představení a následně i ocenit práci všech konkrétních profesí.

Klíčové kompetence:

Kompetence komunikativní

Žák chronologicky popisuje děj představení, hodnotí jeho provedení.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – dialogická, diskuze

Metoda názorně-demonstrační – předvádění, instruktáž

Metoda praktická – analýza inscenace

Metody dle fáze výuky:

Motivační – divadelní loutková hra, návštěva divadla

Expoziční – pozorování dějové linie představení a ukázka manipulace

Pomůcky:

- Program divadla

V DIVADLE LOUTKA A JEJÍ SVĚT 10 minut - úvod	Pedagog připomene a shrne minulé setkání v muzeu. Žáky seznámí s BOZP a pravidly chování během představení i po celou dobu návštěvy v divadle. Doprovodí žáky do šaten, kde si odloží své věci a krátkou anotací uvede představení, snaží se žáky motivovat. Pedagog zdůrazní, že po představení společně hru rozeberou a zhodnotí.
60 minut - divadelní představení	Loutkové představení. <i>Metodická poznámka: není podmínkou hodinové představení, záleží vždy na konkrétním výběru hry a jejím časovém rozložení, nicméně hra trvající méně než 30 minut se nedoporučuje. Žákům musí vzniknout dostatečný časový prostor pro pozorování.</i>
20 minut - zhodnocení, reflexe	Ve vybraném vhodném (dostatečně velkém) prostoru pedagog zahájí diskuzi o představení. Diskuzní témata je třeba přizpůsobit konkrétní hře. Společně hodnotí představení. Po rozebrání divadelního představení se skupina přesune do prostor divadelních dílen.

Téma č. 2: Loutka a její svět: Za oponou – počet hodin: 2

V prostorách divadelních dílen za oponou žáci poznají rozličné technologie loutkových typů a seznámí se s různými divadelními profesemi. Na konci návštěvy si každý žák vyzkouší práci loutkovodiče přímo na jevišti.

1. a 2. hodina

Ideálním místem pro realizaci druhého tematického bloku je návštěva loutkového Divadla Alfa (v ostatních regionech lze divadlo najít na seznamu UNIMA <https://unima.idu.cz/prakticke-informace/adresar/>, či v příloze Loutkové instituce viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>).

Kognitivní výukový cíl:

Žák se orientuje v divadle a rozumí náplni jednotlivých profesí souvisejících s loutkovým divadlem. Žák analyzuje loutkovou inscenaci komplexně, včetně technických detailů. Žák samostatně hodnotí inscenaci.

Afektivní výukový cíl:

Žák si uvědomuje složitý proces příprav divadelních představení. Žák reaguje samostatně v rámci dramatické činnosti v divadle.

Psychomotorický výukový cíl:

Žák imituje ovládání loutek na jevišti a manipuluje s loutkami. Žák koordinuje své pohyby a pohyby loutky. Žák si vyzkouší manipulaci s loutkami a vybere si takový typ loutky, která mu nejvíce vyhovuje a dokáže ji krátkou etudou představit ostatním.

Klíčové kompetence:

Kompetence pracovní

Žák zkoumá rozličné technologie loutkových typů. Zároveň využívá znalosti získané z návštěvy Muzea loutek v Plzni, vzájemně je mezi sebou propojuje a promýšlí strategii vlastního pracovního postupu.

Kompetence sociální a personální

Žák přijímá zodpovědnost za svou roli herce/loutkovodíče a osobitým způsobem loutku ostatním představí. V práci ve skupinách pomáhá ostatním, v případě spolužákova neúspěchu je jeho oporou. Uvědomuje si náročnost konkrétních úkolů a za jejich zdařilé splnění oceňuje i ostatní.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – diskuze a reflexe loutkového představení

Metoda názorně-demonstrační – předvádění a instruktáž manipulace s loutkou

Metoda praktická – analýza inscenace, reflexe a sebereflexe, manipulace a zkouška rozlišných technologií loutek na podiu divadla

Metody dle fáze výuky:

Motivační – návštěva zázemí divadla

Expoziční – jednotlivé druhy loutek, inscenace divadelních scén

Fixační – kritika a rozbor divadelní hry, manipulace, rekapitulace nově nabytých informací a pojmů zejména z muzea a divadla

Pomůcky:

- Pracovní list Loutková laboratoř II viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>
- Loutky
- Fundus divadla
- Prostor pracovních dílen

V DIVADLE LOUTKA A JEJÍ SVĚT 5 minut - úvod	Uvítání s dalším odborníkem, pracovníkem divadla (např. loutkovodíč, režisér, výtvarník). Ten vyzve žáky k návštěvě zázemí divadla. Před přemístěním do prostor za oponou se žákům představí a vysvětlí svou pracovní pozici v divadle. Žáci v řízené diskuzi sdílí své zážitky z projektu - co už navštívil, poznali. Zhodnotí divadelní představení a společně se namotivují na další část.
15 minut - divadelní profese	Pracovník divadla představuje profese v divadle interaktivním rozhovorem za pomoci typických nástrojů a pomůcek jednotlivých profesí. <i>Metodická připomínka: aktivity je nutné přizpůsobit podmínkám navštíveného divadla, ale názorně-demonstrační ukázky jsou v této části programu nezbytné.</i>
20 minut - zázemí divadla	Pracovník divadla představí místa v divadle jednotlivých profesí a provede žáky jevištěm a zázemím. Žáci si vyzkouší jevištní mluvu apod. <i>Metodická připomínka: aktivity je nutné přizpůsobit podmínkám navštíveného divadla.</i>
40 minut - manipulace s loutkami	Pracovník divadla předvádí žákům loutky ze zhlédnuté inscenace i ze zázemí divadla. Žáci zkouší ovládat jednotlivé typy loutek. Pracovník divadla vysvětluje funkce atypických loutkových druhů ve specifických divadelních situacích a demonstruje jejich technické

	řešení. Žáci se učí pohybovat loutkami. Žáci si zapůjčí loutky a připraví si krátkou etudu, ve které představí loutku ostatním. <i>Metodická připomínka: aktivita je nutné přizpůsobit podmínkám navštíveného divadla, pochopitelně se ale nedoporučuje tuto část, kdy žáci inscenují profesi loutkoherce, vynechat.</i>
10 minut - závěrečné zhodnocení	Pracovník divadla uzavře manipulaci s loutkami krátkým zhodnocením a společně s žáky uklidí loutky. Žáci reflektují své pocity při manipulaci s loutkami.

3.3 Tematický blok č. 3: Škola – 8 hodin

Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka (6 hodin, škola)

Žáci ve třetí fázi programu zužitkují dosavadní získané znalosti i dovednosti k vytvoření návrhu své loutky, kterou i posléze kreativním způsobem podle návrhu zhotoví. V závěrečné fázi mají žáci možnost své dílo prezentovat jak spolužákům, tak veřejnosti.

1. až 6. hodina

Stěžejní část programu se odehrává ve škole. Žáci si pod vedením pedagoga a divadelního výtvarníka rekapitulují stěžejní informace ohledně postupu při výrobě loutek. Opakují a upevňují si získané teoretické informace, které následně převedou do praxe. Dále jsou seznámeni s dostupnými materiály určenými k výrobě a s nářadím, s nímž je možné zefektivnit samostatnou práci či docílit lepších výsledků. Žáci jsou seznámeni s BOZP.

Kognitivní výukový cíl:

Žák rozumí postupu výroby loutky. Žák získané dosavadní zkušenosti zužitkuje v praktické části k výrobě vlastní loutky. Žák dokáže aplikovat výrobní postup do vlastního návrhu loutky. Žák analyzuje možnosti výrobního postupu v souvislosti s možnostmi ve škole. Žák se pokusí co nejeфективněji transformovat vizuální představu do podoby svého návrhu.

Afektivní výukový cíl:

Žák oceňuje práci spolužáků a je schopen sebereflexe.

Psychomotorický výukový cíl:

Žák vykonává pracovní postup dle instrukcí pedagoga a divadelního výtvarníka s využitím vlastní kreativity. Žák koordinuje jednotlivé postupy v tvůrčím procesu.

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení

Žák třídí nově získané informace a efektně je využívá v procesu výroby.

Kompetence pracovní

Žák zachází s nástroji bezpečně a respektuje pravidla. V případě, že si neví rady, zkouší další možné cesty k dosažení cíle, případně dokáže požádat o pomoc. I v praktické části využívá znalosti a dovednosti získané během návštěvy muzea a divadla.

Kompetence k řešení problémů

Žák plánuje způsob řešení vyvstalého problému během tvorby a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – monologická, sebereflexe, diskuze

Metoda názorně – demonstrační – výtvarná a pracovní činnost, instruktáž, která zprostředkovává žákům vizuální a auditivní podněty k praktické činnosti

Metoda praktická – produkce

Metoda komplexní – výuka dramatem

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výroba originální loutky

Expoziční – školení o výrobě

Fixační – ověření dosavadně získaných dovedností výrobou loutky

Diagnostické – finální podoba loutky dle návrhu

Pomůcky:

- Sada loutek různých typů nebo jejich fotografie viz příloha – Druhy loutek viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>
- Čtvrtky A3 – 1 ks/žák
- Různorodý materiál na výrobu loutek, lze využít zbytky z jiné výtvarné práce a vyzvat žáky, aby si přinesli nepotřebný materiál (recyklace) z domova apod.

Příklad nakoupeného materiálu:

Lepidlo Herkules, dřívka nanuková, štětec plochý, nůžky, dřevěné kostky, modelovací rychletvrdnoucí hmota, drát, plyš, štětec sada, tempery, koule polyst., lýko, knoflíky plastové, krepový papír, hranol dřevěný (rozřezaný na menší hranoly), lišta tyč, tyčovina, hmoždinka, hranolek, vrut, klínek montážní, páska jutová, alobal, šňůra, vrut, hřebík stavební, podložka plochá, podložka plochá, lamelka spojovací, klínek montážní, kolíčky na prádlo, špendlík mapový, hřebík stavební, špejle hročené, párátko kulatá, motouz len, drát vázací, připínáček, hřebík lepenkový, fixy permanentní, vlna.

- Základní sada nástrojů pro zhotovení loutky
- Popisek na výstavu – příloha Moje loutka viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy>
- Zpráva o tvorbě loutky – příloha Loutková laboratoř II – laboratorní zpráva viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy>
- Sada výtvarných materiálů pro zhotovení loutky

Příklad použitých nástrojů:

Tavná pistole, kladivo, kleště kombi, kleště štípací, šroubovák plochý, ruční vrták, šicí potřeby, pilka na dřevo.

VE ŠKOLE LOUTKA A JEJÍ AUTOR 10 minut - úvod a stanovení cílů	Pedagog prezentuje žákům cíl tematického bloku <i>Loutka a její autor – Moje loutka</i>. <i>Poté, co jsme se seznámili s historií loutek a loutkářství v muzeu a se světem loutek v divadle bude mít nyní každý z Vás možnost vytvořit si vlastní loutku a poznat tak celý tvůrčí proces při výrobě loutky. Zamyslíme se nad návrhem loutky, pokusíme se loutky podle našich návrhů vytvořit, rozpohybujeme je a nakonec i vystavíme. Loutky bude doprovázet jejich příběh, který k nim vymyslíte.</i> Pedagog představí stručně výtvarný a kreativní materiál, který je připraven k využití. Pedagog připomene pomocí modelů či fotografií typy ovládání loutek.
45 minut - návrh loutky	Žáci na A3 papír zhotovují barevný návrh své budoucí loutky, diskutují s pedagogem a divadelním výtvarníkem o možnostech zpracování, materiálu a o vhodných pracovních postupech, aby bylo možné návrh realizovat do podoby skutečné loutky. Pedagog řídí diskuzi k tématu – druhy loutek, materiál, umělecký vývoj, rozhybání loutky, příprava výroby. Pedagog řídí diskuzi k volbě tématu loutky. Žáci buď mohou sledovat společný cíl (například život ve vesmíru, pohádky, literární témata apod.), nebo může být zadání volné a individuální. V každém případě by se měl žák před vytvořením námětu nad svou loutkou zamyslet a zvážit následující body (otázky), které pedagog napíše na tabuli: <i>Jméno loutky?</i> <i>Její špatné i dobré vlastnosti?</i> <i>Svět, ze kterého má loutka pocházet?</i> <i>Druh loutky a co všechno bude umět (jak se bude pohybovat)?</i> <i>Jak bude moje loutka velká?</i> <i>Metodická poznámka: návrh loutky by neměl mít podobu již konkrétní veřejně známé postavy/bytosti.</i>
15 minut - výroba loutky Příprava	Pedagog může společně se žáky rozdělit výtvarný a kreativní materiál do skupin dle účelu. <i>Metodická poznámka: zdánlivě nepodstatné, však velmi efektivní – přehled pracovní plochy zkvalitnění a usnadnění rozhodování ve výběru materiálu a nářadí.</i> Žáci si připraví pracovní místa a pod vedením pedagoga se seznámí s BOZP.
3 x 45 minut (+ 3 x 10 minut přestávka) - výroba loutky	Žáci postupují samostatně při tvorbě vlastní loutky. Pedagog konzultuje se žáky postup a pomáhá jim. <i>Metodická poznámka: postup výroby loutky je závislý jak na dostupném kreativním materiálu, tak na schopnostech žáků. Při výrobě doporučujeme žákům nechat poměrně velkou volnost s tím, že technologický postup je konzultován a se složitějšími úkony pedagog pomáhá.</i> <i>Je možné využít i kreativní sady na výrobu loutek (určené primárně pro mladší žáky) – https://loutkymasek.cz/cs/bud-kreativni/896-kreativni-sada-zviratko-clovicek.html Obdobné stavebnice nabízejí i další výrobci, např. https://www.loutky.cz/cz-CZK/ nebo https://shop.gerlich-odry.cz/</i> <i>Metodická poznámka: tyto sady jsou doporučeny také žákům se specifickými potřebami v oblasti psychomotoriky. Využití sady limituje možnosti vlastní kreativity.</i>
15 minut - úklid	Žáci uklidí a roztřídí výtvarný materiál, uklidí i pracovní místa. Případný odpad roztřídí dle materiálu.

45 minut - příběh loutky	Pedagog v moderované diskuzi shrne se žáky tvůrčí proces. <i>Jak se Vám podařilo zhmotnit Vaši vizi loutky na návrhu?</i> <i>Jaká největší úskalí se Vám podařily překonat?</i> <i>Co se Vám nepodařilo realizovat a proč?</i> <i>Jak moc je Váš návrh vzdálený od reality?</i> Žáci se vrátí ke svým návrhům a na volná místa na čtvrtce doplní k návrhu příběh jejich loutky (jméno, vlastnosti, kouzelné schopnosti, svět loutky, přátele). Žáci společně s pedagogem posoudí náročné zhotovení 3D objektu podle 2D návrhu.
5 minut - závěr - dotazníkové šetření	Pedagog zhodnotí dosažení cílů bloku a vyzve žáky k celkové reflexi. V této fázi žáci vyplňují dotazníky, které slouží jako zpětná vazba realizátorům.

Téma č. 2: Oživení loutky – Výstava (2 hodiny, škola, nebo muzeum)

Žáci zaznamenají rozpohybování své loutky na videozáznam. Zhotoví tak materiál, který bude umístěn i na závěrečné výstavě, kterou připraví se svými spolužáky. Výstava je oficiální, určená veřejnosti a zahájena vernisáží.

1. a 2. hodina

Prostředí školy.

Kognitivní výukový cíl:

Žák hodnotí vlastní tvůrčí činnost i výsledek práce ostatních. Žák aplikuje znalosti o mechanice loutek do animace.

Afektivní výukový cíl:

Žák hodnotí svůj tvůrčí proces.

Psychomotorický výukový cíl:

Žák manipuluje s loutkami. Žák koordinuje pohyb loutky.

Klíčové kompetence:

Kompetence komunikativní

Žák představí veřejnosti své výsledky. Správně formuluje své myšlenky. Výstižně se vyjadřuje jak v ústním, tak v písemném projevu (příběh loutky) a zároveň naslouchá promluvě druhých.

Kompetence občanská

Žák dokáže respektovat a docenit umělecká díla jiných autorů, zejména svých spolužáků. Žák se dokáže inspirovat jinými uměleckými díly a vychází z nich při vlastní realizaci výtvarného díla.

Kompetence digitální

Žák pracuje a učí se s digitálními technologiemi.

Metody dle pramene poznání:

Metoda slovní – monologická (popis, vysvětlování), sebereflexe, diskuze

Metoda praktická – produkce, práce s IT

Metoda komplexní – výuka dramatem

Metody dle fáze výuky:

Motivační – výroba loutky, práce s digitální technologií

Diagnostické – ověření teoretických informací v praxi, transformace nových informací v podobě příběhu k nově vzniklým studentským loutkám

Pomůcky:

- Tablet, iPad
- Projektor, reproduktor, plátno
- Výstavní materiál – rámy, háčky, podstavce

VE ŠKOLE OŽIVENÍ LOUTKY 5 minut - úvod	Cíl: instalace výstavy. <i>„Co odlišuje umělecký objekt od loutky?“</i> Diskuze. <i>„Vaši animaci loutky si audiovizuálně zaznamenáte, abychom ji mohli představit ostatním a abyste ji mohli ukázat i doma.“</i>
30 minut - animace	Pedagog vyzve žáky, aby po jednom přicházeli do prostoru vyhrazenému pro natáčení. Každý žák velice krátce a originálně představí na video svou loutku (dabing a animace). Vhodná a volně dostupná je pro natáčení záznamu aplikace <i>ChatterPix</i> , alternativně pak <i>SpeakPic</i> , <i>POSE: Talking Pictures</i> nebo <i>Blabberize</i> .
25 minut - vystavení loutek a návrhů	Pedagog pomůže žákům loutky vystavit. Forma výstavy záleží na konkrétních podmínkách školy. Loutky mohou být vystaveny přímo ve třídě, v prostoru školy, dokonce i v místním muzeu, galerii. Každá loutka by měla být doplněna o návrh s hermeneutickým příběhem (autorovo výklad) a o popis se jménem loutky a autora. K tomu lze využít Popisek na výstavu <i>Moje loutka a Laboratorní zpráva o tvorbě loutky</i> viz https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy .
20 minut - promítání	Závěrečná ukázka loutek všech účastníků a jejich záznamů.
10 minut - zhodnocení projektu	Žáci v reflektivním dialogu řízeném pedagogem hodnotí celý projekt a sdílí své zkušenosti. Ukončení programu a rozloučení se s lektory.

Doporučená literatura pro realizátory programu:

BLECHA, Jaroslav; JIRÁSEK, Pavel. *Česká loutka*. Vyd. 1. Praha: KANT, 2009. 360 s.
ISBN 978-80-86970-23-3.

JIRÁSEK, Pavel; JIRÁSKOVÁ, Marie. *Umění loutky*. Vyd. 1. Praha: KANT, 2019. 456 s.
ISBN 978-80-7437-288-9.

VAŠÍČEK, Pavel; MALÍKOVÁ, Nina. *Plzeňské loutkářství: historie a současnost*. Vyd. 1.
Plzeň: Divadlo Alfa, 2000. 144 s. ISBN 80-238-5457-7.

VAŠÍČEK, Pavel; FORMANOVÁ, Markéta. *Příběh plzeňského loutkářství*. 1. vyd. Plzeň:
Západočeské muzeum, 2012. 33 s. ISBN 978-80-7247-087-7.

TOMÁNEK, Alois. *Podoby loutky*. Vyd. 1. Praha: AMU, 2016. 230 s. ISBN 978-80-7331-
388-3.

MAKONJ, Karel. *Od loutky k objektu*. Vyd. 1. Praha: Pražská scéna, 2008. 280 s. ISBN 978-
80-86102-60-3.

Česká divadla: encyklopedie divadelních souborů. Vyd. 1. Praha: Divadelní ústav, 2000. 615
s. ISBN 80-7008-107-4.

Československý loutkář. Praha: Panorama, 1951-1992. ISSN 0323-1178.

Loutkář: měsíčník pro loutkářství. Praha: Divadelní ústav, 1993- . ISSN 1211-4065.

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

Všechny přílohy dostupné na: <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Pracovní list Loutková laboratoř II (Tematický blok č. 1: Téma č. 1: Objekt loutka – Seznamte se!, Téma č. 2: Loutka a její svět – Za oponou, Tematický blok č. 3)

Příloha Moje loutka (Tematický blok č. 3, Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka)

Laboratorní zpráva o tvorbě loutky (Tematický blok č. 3, Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka)

Další rozšiřující materiály – nepovinné přílohy jsou dostupné: <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>

Loutkové instituce

Loutkové instituce – Muzeum loutek v Plzni

Příběh plzeňského loutkářství – Stručné dějiny plzeňského loutkářství

Příběh plzeňského loutkářství – Paměť loutky – historie města Plzně

Příběh plzeňského loutkářství – Paměť loutky – Plzeňský kraj

Soubor videí – Druhy loutek

Druhy loutek

Nejstarší loutka v České republice

Malý slovník pojmů

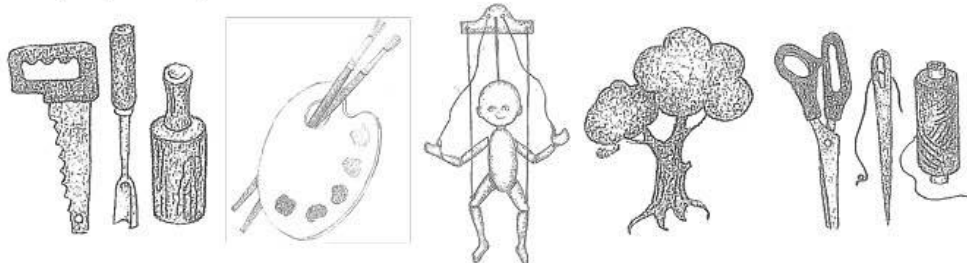
Pracovní list

Jméno a příjmení

LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

1. Jak vzniká loutka?

Očísluj, v jakém pořadí vzniká loutka.

2. Z čeho se skládá loutka typu marioneta?

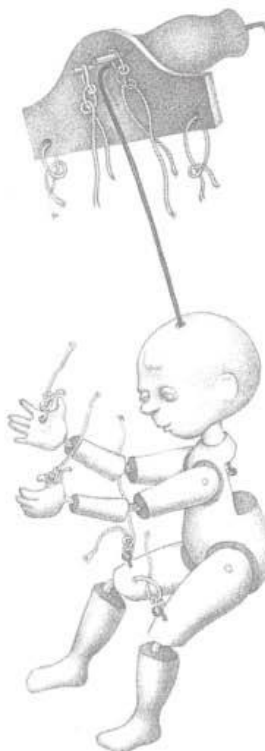
Dopiš, jak se jmenují jednotlivé části loutky.
Nakreslená loutka je ale rozbitá. Zkus ji opravit.

Jaké znáš loutky z divadla nebo pohádek?
Napiš, kterou máš nejraději a proč:

.....

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

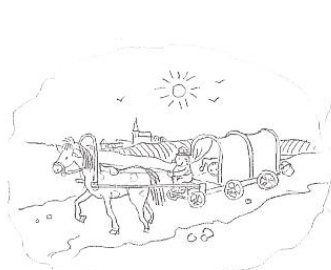

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

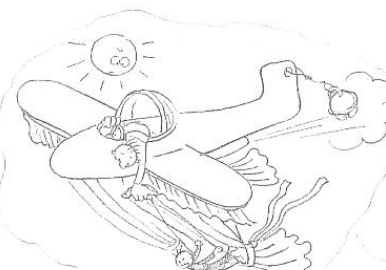

3. Jaká známe divadla?

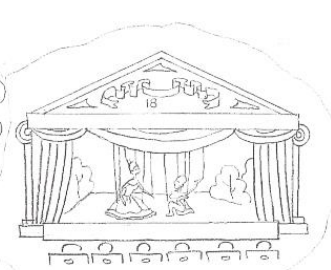
Vyškrtni druhy divadel, které neexistují.

KOČOVNÉ DIVADLO

LÉTAJÍCÍ DIVADLO

STÁLÉ DIVADLO

POSTÝLKOVÉ DIVADLO

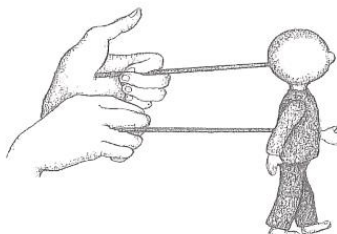
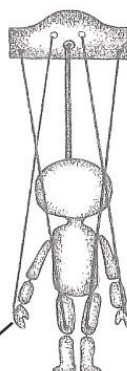
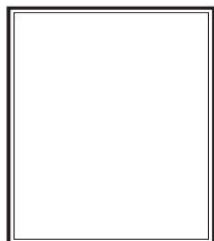
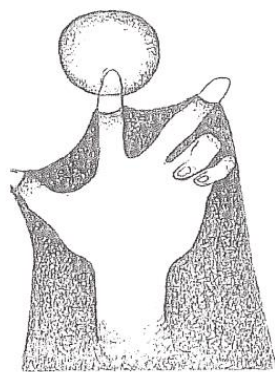
RODINNÉ DIVADLO

KAPESNÍ DIVADLO

4. Jaké známe druhy loutek?

Doplň názvy typů loutek.

Napiš, jaké konkrétní loutky znáš nebo si je měl(a) rád(a) v dětství,
a urči jejich druh.

.....

5. Loutkář

Loutkář musí ovládat několik řemesel. Poznej na obrázku, k jakému řemeslu patří náradí, a přiřaď správné písmeno.

A ŘEZBÁŘSTVÍ

B KREJČOVSTVÍ

C MALÍŘSTVÍ

Jaký by podle tebe měl být loutkář? Vyjmenuj vlastnosti:

.....

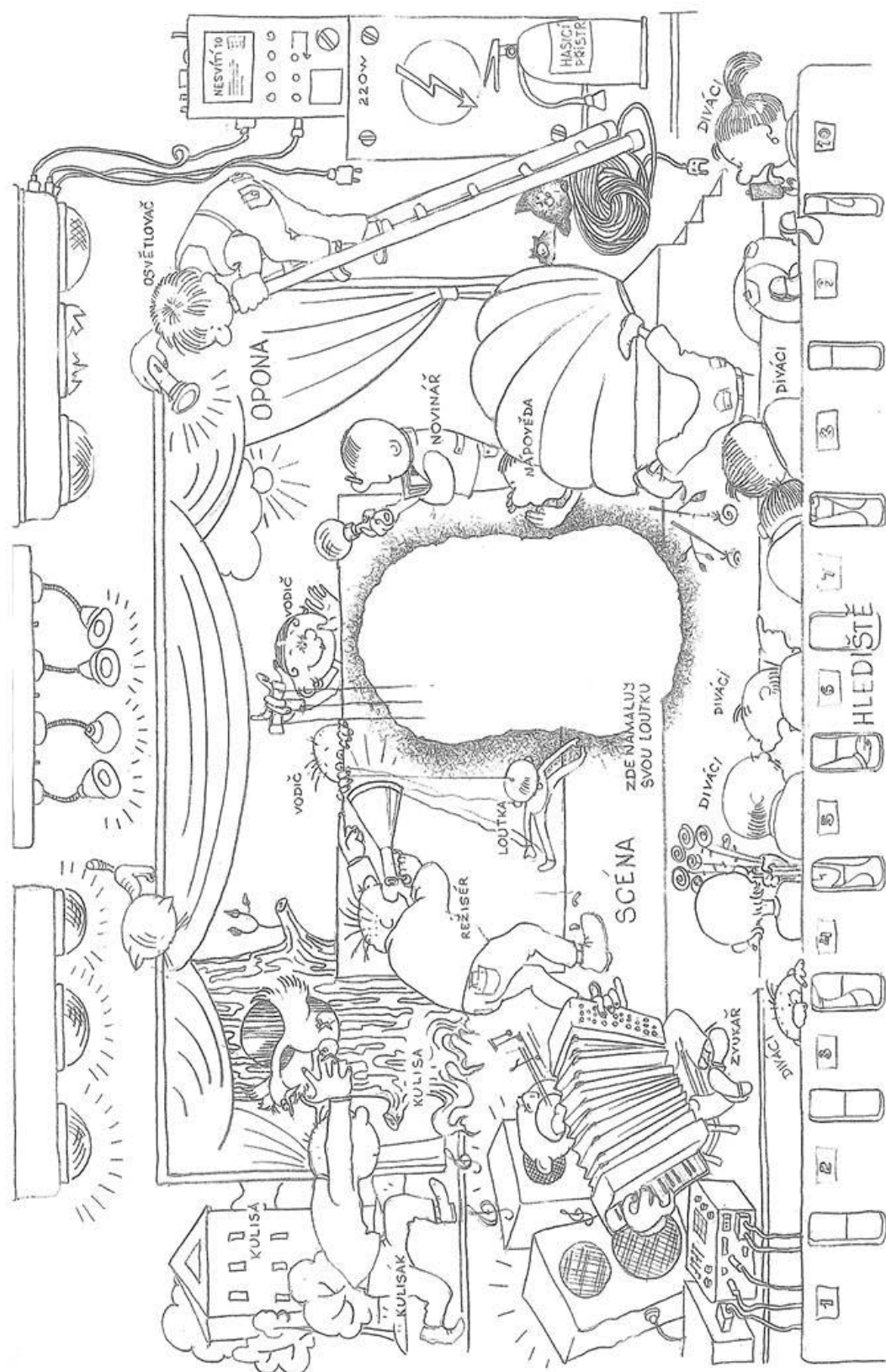
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6. Loutkové divadlo a jeho části. Profese v divadle.

Prohlédni si loutkové divadlo a najdi co nejvíce profesí, které tam pracují.

Ve škole nebo doma si můžeš dokreslit svou nejoblíbenější loutku a vybarvit celé divadlo.

	LOUTKOVÁ LABORATOŘ II Moje loutka Já ..... jsem vytvořil loutku jménem ..... která umí .... V ..... dne .....
	LOUTKOVÁ LABORATOŘ II Moje loutka Já ..... jsem vytvořil loutku jménem ..... která umí .... V ..... dne .....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

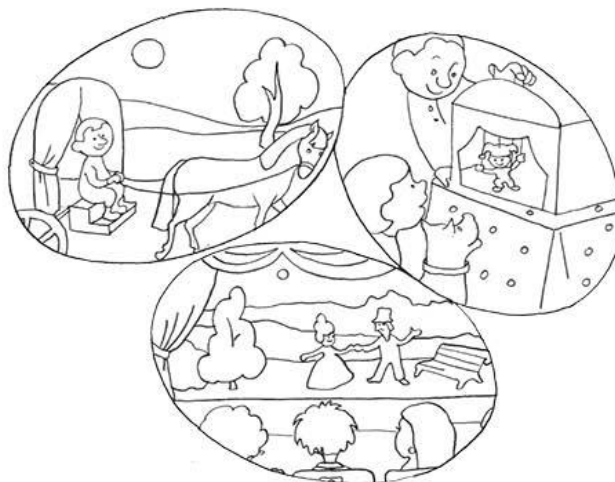
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

laboratorní zpráva

Já .....

jsem během programu Loutková laboratoř II zjistil,

že ..... a naopak, že loutky

.....

Líbil/o se mi, že .....

Překvapilo mě, že .....

Příště bych chtěl/a .....

Vytvořil/a jsem loutku jménem .....

Nejlépe mi při tvorbě šlo .....

Dost jsem se potýkal/a .....

Hrdý jsem na .....

Moje další poznámky:

.....

Nákres mé loutky:

V ..... dne .....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Všechny přílohy dostupné na: <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkova-laborator-2-materialy/>

Loutková laboratoř II – metodický pokyn pro pracovní listy Loutková laboratoř II (Tematický blok č. 1: Téma č. 1: Objekt loutka – Seznamte se!)

Loutková laboratoř II – Moje loutka – metodická poznámka (Tematický blok č. 3, Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka)

Loutková laboratoř II – Laboratorní zpráva – metodická poznámka (Tematický blok č. 3, Téma č. 1: Loutka a její autor – Moje loutka)

LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

pracovní list – metodická poznámka

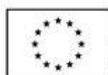
Pracovní list shrnuje základní pojmy z historie loutkářství. V rámci programu Loutková laboratoř II tvoří tato část teoretickou průpravu před samotným tvůrčím výzkumem. Ideální je využít pracovní listy přímo v Muzeu loutek v Plzni či v jiném muzeu s expozicí loutek. Je ale současně možné pracovat s listy i mimo muzeum a pro větší názornost využít materiály z nepovinných příloh viz <https://www.spolecnedomuzea.cz/loutkove-elementarium/>.

Práce s listy je dobrovolná, žáky se ale snažíme motivovat k vyplnění úkolů, aby si získané znalosti upevnili. Úkoly by měly být podnětem ke společné diskuzi. U většiny úkolů je i rozšiřující volná otázka, která je určena pro rychlé žáky či na další práci s listem.

Pracovní listy jsou černobílé a mohou být žáky vybarveny. Vyplněný pracovní list slouží jako poznámky k projektu.

Správné řešení je součástí metodické části programu.

Příložený materiál je ve formátu A4 – černobílý oboustranný tisk – 4 stránky (možno sešít či tisknout na A3).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

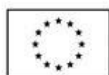
LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

Moje loutka – metodická poznámka

Identifikační karta loutky Moje loutka je určena pro vystavení loutky. Mimo jména autora a loutky má žák prostor na vyjádření základních vlastností loutky, které mohou, ale nemusí být skutečné. Díky této kartě se autor oficiálně přihlásí k vystavenému dílu. Zároveň si žák uvědomí, jaké informace bývají u vystavených uměleckých děl uváděny.

Žáci kartu vyplňují buď společně nebo postupně při tvorbě loutky.

Přiložený materiál je ve formátu A5 – při jednostranném tisku na formát A4 je možné umístit a vytisknout dvě vizitky.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

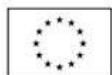

LOUTKOVÁ LABORATOŘ II

laboratorní zpráva – metodická poznámka

Laboratorní zpráva završuje celý proces tvorby loutky a zároveň s nadsázkou reaguje na název programu. Zpráva umožní tvůrci zamyslet se nad celým procesem tvorby, zhodnotit, které činnosti vyhodnotil jako úspěšné a které nikoli a celkově uzavřít celý osobní projekt. Otázky jsou formulovány v duchu formativního hodnocení s prostorem pro zpětnou vazbu celého programu. Žáci si mohou svou loutku i nakreslit, případně si laboratorní zprávu vybarvit.

Přiložený materiál je ve formátu A4 – černobílý tisk.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Zpráva o ověření programu v praxi

~~průběžná~~/závěrečná¹

I.

Příjemce	Gymnázium Blovice
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008214
Název projektu	Společně do muzea
Název vytvořeného programu	Loutková laboratoř II
Pořadové číslo zprávy o realizaci	2.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen²
	19. 10. 2018 – 31. 1. 2019	Sekunda víceletého gymnázia Blovice, dvě skupiny rozděleny na

¹ Nehodící se škrtněte.

² Uveďte stručně charakteristiku a velikost skupiny (např. 25 žáků 7. ročníku ZŠ apod.) a název organizace.

Gymnázium Blovice	návštěva v Muzeu loutek 4 hodiny návštěva v Divadle Alfa 4 hodiny Gymnázium Blovice 8 hodin Vernisáž v Muzeu Blovice závěr	chlapce a dívky, celkový počet 27 účastníků

III.

Stručný popis procesu ověření programu

Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?

Program Loutková laboratoř II. představila loutku jako zprostředkující médium vzdělávání v oblasti poznávání tradic a kultur a budování vztahu k umění, jazyku a řemeslné práci. Program propojil systematický „laboratorní“ postup v poznávání loutky a jejího světa s nekonečným světem fantazie, který se při práci s loutkou otevírá. Časová dotace programu činila celkem 16 vyučovacích hodin rozdělených do několika bloků, z nichž každý byl veden jinou formou (individualizovaná, skupinová, hromadná), zejména dle místa a způsobu realizace. Program účastníky provedl celkem třemi institucemi neformálního vzdělávání (Muzeum loutek, Divadlo Alfa, Muzeum Blovice), a praktická část probíhala přímo v budově domácí školy. Do programu se celkem zapojilo dvacet sedm studentů, přičemž jednotlivé fáze vedli dva lektori a ověřovali dva odborní posuzovatelé.

Zvolené metody dle fáze výuky:

motivační (výuka v muzeu a přirozeném prostředí loutek „in situ“ včetně manipulace)

expoziční (základní pojmy, jednotlivé druhy loutek, historie loutkářství, filmové snímky, loutkové představení, práce s textem, práce s ikonickým textem atd.)

fixační (kritika a rozbor divadelní hry, manipulace, rekapitulace nově nabytých informací a pojmů zejména z muzea a divadla, tvorba vlastního návrhu loutky a její faktická realizace)

diagnostické (transformace nových informací v podobě příběhu k nově vzniklým studentským loutkám)

Zvolené metody dle pramene poznání:

metoda slovní (vyprávění příběhu loutky a její historie, výklad týkající se základních pojmů, vysvětlování, rozhovor, diskuze, instruktáž, řízený dialog)

názorně-demonstrační (pozorování divadelní hry, názorně-praktické ukázky v muzeu a divadle, demonstrace několika druhů loutek, práce s obrazem, audiovizuální pomůcky)

metoda praktická (výtvarná činnost – tvorba návrhu a realizace vlastní loutky, sestrojení a převyprávění příběhu)

Organizační formy:

hromadná – frontální forma výuky (Gymnázium Blovice, Divadlo Alfa)

skupinová a kooperativní forma výuky (Muzeum loutek)

individualizovaná forma výuky (Gymnázium Blovice)

Komentáře k průběhu jednotlivých hodin:

Blok 1. Muzeum loutek (objekt loutka, řekni to loutkou) – 4 hodiny (19. 10. 2018)

Návštěva Muzea loutek tematicky uvedla žáky do specifického divadelního druhu, během kterého získali základní i rozšiřující poznatky o dějinách loutkového divadla se zaměřením na Plzeňsko. Během této návštěvy se žáci vlastní samostatnou činností i za asistence edukátora seznámili s pojmy týkajícími se daného tématu, poznali několik druhů loutek, pomocí příběhu se seznámili s historií loutkářství a poprvé si vyzkoušeli i manipulaci s loutkou.

V neposlední řadě byly prostřednictvím řízené diskuze a s promítáním vybraných ukázek loutkových filmů představeny neomezené možnosti loutky, a to jak z hlediska výtvarného zpracování, tak z hlediska tematického.

Výsledky ověření

Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Nedostačující různorodost specifického materiálu a nářadí, které některým žákům scházelo. **(viz příloha dotazníky)**

Dlouhý časový úsek při návštěvě Divadla Alfa, který byl naplněn velkým množstvím nových informací.

Návrhy řešení zjištěných problémů:

Rozšířit o více druhů materiálu ke zpracování, například o materiál na výplň, lepenku, kovové části atd. **(viz příloha dotazníky)**

Poskytnout více druhů nářadí a nástrojů ke zpracovávání loutky, například dláto, rašpli, pilky. **(viz příloha dotazníky)**

Bude/byl vytvořený program upraven?

Pro příští návštěvníky v Divadle Alfa bude zkrácen výklad.

Pro další žáky ve druhé části projektu bude věnován větší důraz na přípravu materiálu a jednotlivých pomůcek, které by žáci mohli postrádat.

Hodnocení účastníků a realizátorů ověření³

Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

*Před zakončením projektu byl žákům sekundy rozdán dotazník, který lze společně s jeho stručnou analýzou a grafy zhlédnout v příloze (**viz příloha dotazník**). Účastníci projektu vyhodnotili půlroční cyklus jako poutavý a zajímavý včetně návštěv Muzea loutek i Divadla Alfa. Celkově studenti hodnotili program jako inspirující a zajímavý, hodiny žáci vnímali jako poutavé a atmosféru jako příjemnou.*

*Účastníkem programu se také stala třídní učitelka, paní Mgr. Dana Fialová, která po ukončení první části programu zhodnotila projekt jako nadstandardní, zejména díky různorodému materiálu a dlouhodobé činnosti směřující k výslednému objektu. Velmi kladně ohodnotila i odbornou přípravu projektu a jeho logickou a předem promyšlenou stavbu jednotlivých hodin. (**viz příloha rozhovor**)*

V příloze lze také zhlédnout fotodokumentaci z vybraných hodin.

Reflexe výroby

Z jednotlivých návštěv odborných institucí si žáci odnášeli nové informace a odborné poznatky, které posléze transformovali do procesu výtvarné tvorby, včetně vlastního návrhu, který se stal opěrným bodem pro další samostatnou práci a kterým se žáci po celou dobu práce řídili. Analýza dotazníků ukázala, že se svými výsledky bylo spokojeno více jak 90 % žáků. Čtyři žáci své dílo dokončili přesně podle svých představ, ostatní s menšími nebo většími zásahy do prvotních plánů. Vždy se však jednalo pouze o změny související s realizací trojrozměrného objektu na základě návrhu – nepoddajný materiál, zpevnění a přichycení jednotlivých částí apod. K velkým zásahům během tvorby došlo pouze v jednom případě, kdy musel žák kompletně pozměnit svůj návrh, neboť se první realizace nezdařila. Na základě poučení se z chyb z prvního pokusu svůj druhý objekt dokončil již bez větších obtíží. Loutku dokončil včas, a tak mohla být společně s ostatními vystavena v muzeu Blovice.

Velký úspěch žáků byl znatelný i během posledního reflektivního dialogu, při kterém byla patrná i velká motivace žáků a jejich nadšení z dokončení loutky dle jejich představ a plánů.

Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Příprava logické struktury programu. Vystupování všech lektorů a jejich připravenost (materiál, nástroje, logická návaznost hodin), včetně didaktické a metodické odbornosti. Materiál, se kterým se žáci setkali poprvé. Zaujatost studentů pro dané téma a chuť pracovat a dokončit svůj objekt (tento argument je vyhodnocen na základě pozorování žákovských reakcí během vyučování). Též přínos nových informací a zkušeností získaných během návštěv v institucích mimo školu i v procesu tvorby ve vyučovacích hodinách.

Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Věcný obsah byl žáky zhodnocen jako velmi zajímavý nebo zajímavý.

Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Z analýzy dotazníků i z rozhovoru s třídní učitelkou vyplývá, že organizaci jednotlivých úseků lze zhodnotit jako promyšlenou a logicky navazující. Spotřební materiál byl dostačující, přesto lze pro další část programu nabídku materiálu o různé nové druhy doplnit.

³ Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Zejména velmi kladně byl ohodnocen výstup lektorů třídní učitelkou, která zdůraznila citlivost a jasnost v organizaci a vedení žáků. To bylo potvrzeno i analýzou dotazníků, která vyhodnotila zadávání instrukcí jako srozumitelné. Na základě osobní návštěvy ve vybraných hodinách lze odborným posuzovatelem tento fakt též potvrdit. Lektoři neměli problém s autoritou, přítomné žáky motivovali k činnosti a dokázali reagovat na nepředvídatelné otázky či situace, například nahradit chybějící materiál.

Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Výhrady žáků se týkaly spíše chybějícího materiálu a náradí, které by eventuálně využili k práci. K vedení a organizaci projektu žáci neměli negativních připomínek. Výhrada ohledně přílišné náročnosti během návštěvy loutkářské dílny vzešla až ze získaných poznatků na základě pozorování žáků a jejich roztržité pozornosti během návštěvy.

Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Výhrady týkající se absence materiálu byly registrovány až po analýze dotazníků, které byly vybrány po poslední praktické hodině.

Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Výhrady ohledně náročnosti a rozsahu návštěvy loutkářské dílny budou zpracovány a upraveny v další části programu. Též výhrada týkající se chybějícího materiálu a náradí, bude zpracovaná v další verzi programu.

Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Vyjádření odborného posuzovatele: *Jednotlivé části půlročního programu na sebe logicky navazovaly a posléze tak vytvořily ucelený program, díky kterému získávali žáci z institucí neformálního vzdělávání (Muzeum loutek, Divadlo Alfa) odborné poznatky, které byly následně uplatněny ve vlastním tvůrčím procesu. Kromě toho byla celistvost zdařilého programu podpořena odbornou připraveností lektorů, jejich příjemným vystupováním a úspěšným vytvořením tvůrčí atmosféry.*

Využité metody: Lektoři vhodně střídali metody dle momentálních potřeb a možností. Střídaly se metody expoziční, fixační, motivační a v závěru i diagnostické (popis loutky a jejího příběhu). Velmi kladně hodnotím názorně-demonstrační pomůcky, které byly využity přímo v domácím prostředí loutek a též individualizovanou formu výuky, která byla nezbytná během tvůrčího procesu.

Na základě vyhodnocení všech zpětných vazeb (dotazníky, rozhovor, pozorování) doporučuji v příští části zjednodušit obsah sdělení při návštěvě loutkářské dílny a rozšířit výběr materiálu o další druhy včetně nového pracovního náradí pro tvorbu loutek.

Vyjádření lektorů: *Struktura prvního cyklu projektu Loutková laboratoř prokázala funkční propojení mezi vzděláváním na školní a mimoškolní půdě. Průběh celého projektu se obešel bez závažnějších nedostatků a zdárně bylo dosaženo původně vytyčených cílů projektu. Veškeré nedostatky se týkaly především časového rozvržení jednotlivých projektových bodů a materiálního zázemí pro samostatnou tvůrčí činnost, přičemž*

s oběma uvedenými nedostatky jsme průběžně pracovali a snažili se je minimalizovat. V tomto ohledu bude další cyklus projektu upraven.

Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Ano, v programu bude upravena časová dotace pro jednotlivé edukační činnosti. Zároveň bylo na základě požadavků studentů rozšířeno materiální a nástrojové zázemí.

Vyjádření odborného posuzovatele: Návaznost jednotlivých úseků je logická a účelná, ve struktuře jednotlivých částí programu tedy nenavrhují žádné úpravy. Výtku ohledně zkrácení informačního obsahu v loutkařské dílně pouze doporučují z důvodu udržení pozornosti přítomných žáků. Též na základě analýzy dotazníků doporučují rozšířit nabídku výrobního materiálu a pracovního náčiní.

Budou tyto návrhy realizátorů zpracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ano, návrhy změn budou zařazeny do úpravy programu.

Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zpracovány do další/finální verze programu: Zjednoduší se náročnost obsahu během návštěvy v loutkařské dílně. Rozšíří se nabídka materiálu o nové druhy včetně náčiní pro výrobu loutek.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Mgr. Aneta Čechová Mgr. Markéta Formanová Mgr. Tomáš Pfejfer	30. 3. 2019 V Plzni	

7 Příloha č. 4 – Odborné a didaktické posudky programu

Není relevantní

8 Příloha č. 5 – Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

Článek je publikován na: <https://clanky.rvp.cz/clanek/23318/VYDEJME-SE-SPOLECNE-DO-MUZEJA-ZA-LOUTKAMI-A-REGIONALNI-HISTORII.htm>

Informace edit.rvp.cz

1 zpráva

edit@rvp.cz <edit@rvp.cz>
Odpovědět-komu: edit@rvp.cz
Komu: tpruner@rek.zcu.cz

11. července 2022 13:25

Dobrý den,

děkujeme vám za váš zájem publikovat na Metodickém portálu www.rvp.cz. Dnes jste vložil/a článek s názvem "Vydejme se společně do muzea za loutkami a regionální historií" v editačním prostředí <http://edit.rvp.cz> na Metodický portál.

V tuto chvíli je článek zaslán k formální kontrole a kontrole autorských práv příslušnému regionálnímu koordinátorovi pro váš kraj (region) lenka.perglova@nuv.cz. Regionální koordinátor vám může článek vrátit k nutným úpravám. O tomto kroku budete informován/a zasláním automatického e-mailu.

Po schválení regionálním koordinátorem přejde automaticky váš článek k obsahové a didaktické recenzi. Recenzenti mají možnost článek schválit, zamítnout, nebo vrátit k úpravám. Tento proces se může opakovat maximálně třikrát. Poté bude článek publikován, nebo zamítnut.

V případě nejasností a otázek se obraťte na svého regionálního koordinátora lenka.perglova@nuv.cz, nebo použijte emailovou adresu edit@rvp.cz.

Těšíme se na další spolupráci.

Tým Metodického portálu www.rvp.cz.

9 Příloha č. 6 – Výsledky dotazníkového šetření

Výsledky dotazníkového šetření – Blovice II.

1. Ukázka dotazníku

Dotazník se skládá z devíti otázek:

8: otevřených

1: uzavřená

Jedná se o dotazník klasického typu. Analýzou, zejména z uzavřených otázek, lze vysledovat zájem o aktivitu a průběh pracovní činnosti jedince ve skupině. Odpověď z otevřené otázky vypovídá o kvalitě materiální přípravy v hodinách a zároveň nabízí možnost zkvalitnění.

Dotazník k realizaci projektu Společně do muzea – část Loutková Laboratoř II.

Lektor: Markéta Formanová, Tomáš Pfejfer

Odborný garant VŠ: Marie Fritzová, Tomáš Pruner

Škola: Gymnázium Blovice

Učitelka předmětu: Dana Fialová

Třída: sekunda

Datum šetření: 5.6.; 12.6.; 13.6.

1. Jak bys zhodnotil(a) návštěvu Muzea loutek v Plzni? (vyber jednu možnost)

- a) Velice zajímavá.
- b) Zajímavá.
- c) Částečně mě zaujala.
- d) Nezaujala mě.

2. Jak bys zhodnotil(a) představení Divadla Alfa v Plzni? (vyber jednu možnost)

- a) Velice zajímavá.
- b) Zajímavá.
- c) Částečně mě zaujala.
- d) Nezaujala mě.

3. Jak bys zhodnotil(a) loutkářskou dílnu Divadla Alfa v Plzni? (vyber jednu možnost)

- a) Velice zajímavá.
- b) Zajímavá
- c) Částečně mě zaujala.
- d) Nezaujala mě.

4. Jak bys ohodnotil(a) nově nabyté poznatky o loutkovém divadle? (vyber jednu možnost)

- a) O loutkovém divadle vím vše.
- b) Poznám různé druhy loutek a některé mistry v oboru.
- c) Mám průměrný přehled o tomto divadelním druhu.

d) Nic nového jsem se nedozvěděl(a).

5. Jak bys zhodnotil(a) srozumitelnost zadání při vlastní tvůrčí činnosti? (vyber jednu možnost)

a) Zadání jsem naprosto porozuměl(a).

b) Zadání jsem porozuměl(a) díky doplňujícím otázkám.

c) Porozumění zadání provázely komplikace.

d) Zadání jsem neporozuměl(a).

6. Jak bys zhodnotil(a) atmosféru při vlastní tvůrčí činnosti? (vyber jednu možnost)

a) Během tvůrčí činnosti byla atmosféra příjemná, cítil(a) jsem se dobře.

b) Během tvůrčí činnosti byla atmosféra většinou příjemná, cítil(a) jsem se dobře.

c) Během tvůrčí činnosti byla atmosféra někdy příjemná.

d) Během tvůrčí činnosti byla atmosféra nepříjemná.

7. Při vlastní tvůrčí činnosti jsem si vyzkoušel(a) práci s náradím a různorodým materiálem (odpovězte jedním slovem).

a) Nejvíce užitečný mi byl tento nástroj:

b) Nejvíce užitečný mi byl tento materiál:

c) Vůbec poprvé jsem si vyzkoušel(a) práci s:

d) Materiál/nástroj, který jsem během své práce postrádal(a):

8. Hodiny Loutkové laboratoře pro mě byly: (vyber jednu možnost)

a) Velmi inspirující.

b) Zajímavé a těšila jsem se na ně.

c) Nevnímal(a) jsem rozdíl mezi běžnou výukou a tímto projektem.

d) Nezajímavé.

9. Realizaci své vlastní loutky jsem zvládl(a): (vyber jednu možnost)

a) Dle vlastních plánů a představ.

b) S menšími zásahy do původního plánu.

c) S většími zásahy do původního plánu.

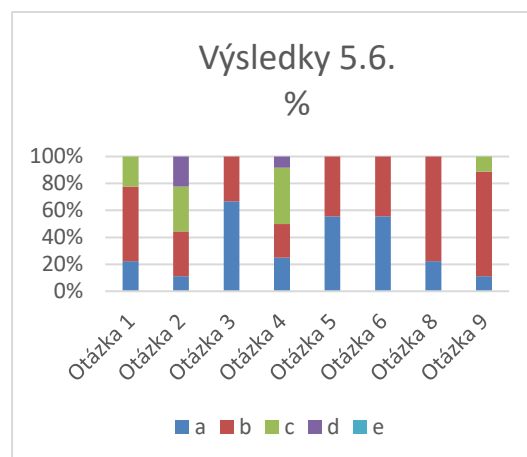
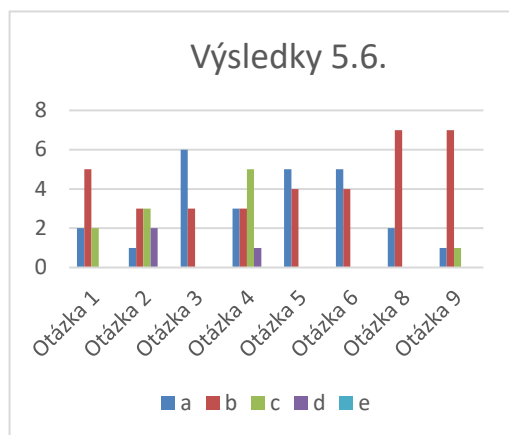
d) Loutku jsem musel(a) kompletně změnit.

e) Realizace se nezdařila.

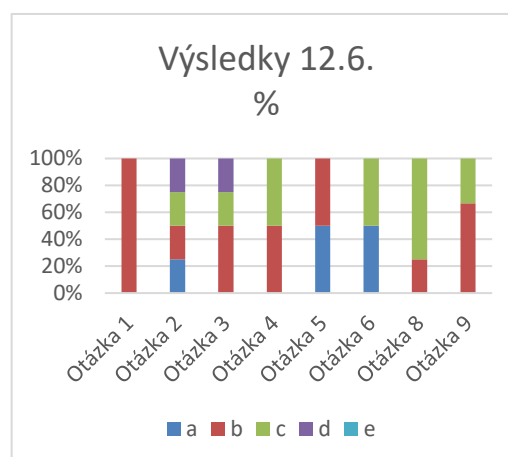
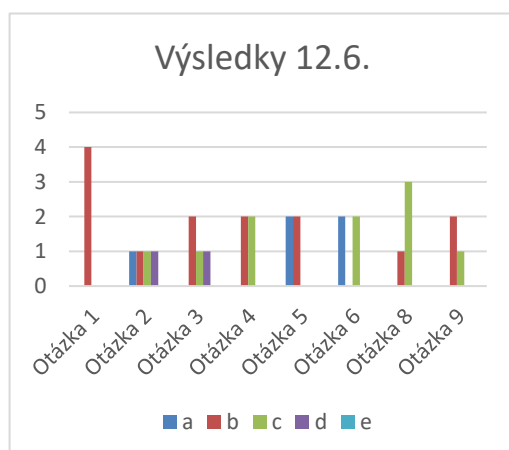
5.6.

Počet přítomných 9

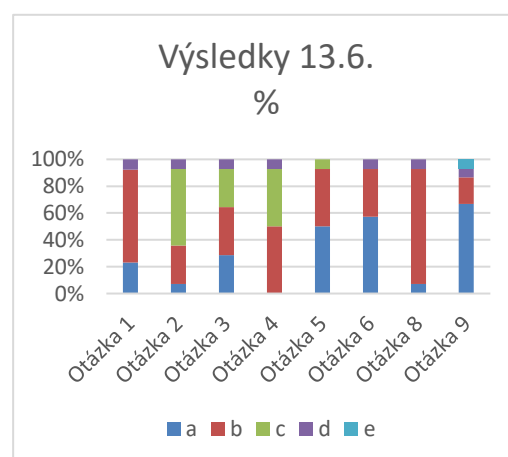
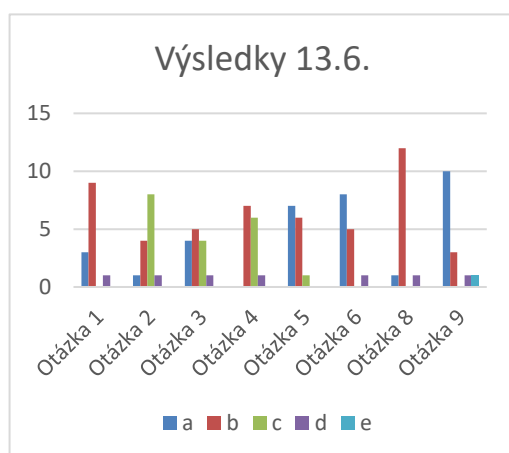
12.6.

Počet přítomných 4

13.6.

Počet přítomných 14

Otevřená otázka:

7. Při vlastní tvůrčí činnosti jsem si vyzkoušel(a) práci s nářadím a různorodým materiálem. (odpovězte jedním slovem)

a) Nejvíce užitečný mi byl tento nástroj: 14× tavná pistole, 3× šroubovák, 3× kladivo 2× pila, 1× vrtačka, 1×lepidlo

b) Nejvíce užitečný mi byl tento materiál: 12× modelovací hmota, 10× dřevo, 2× látka, 1× krepový papír

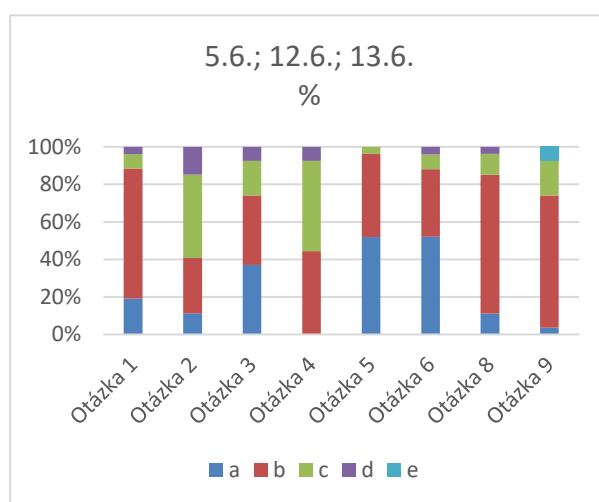
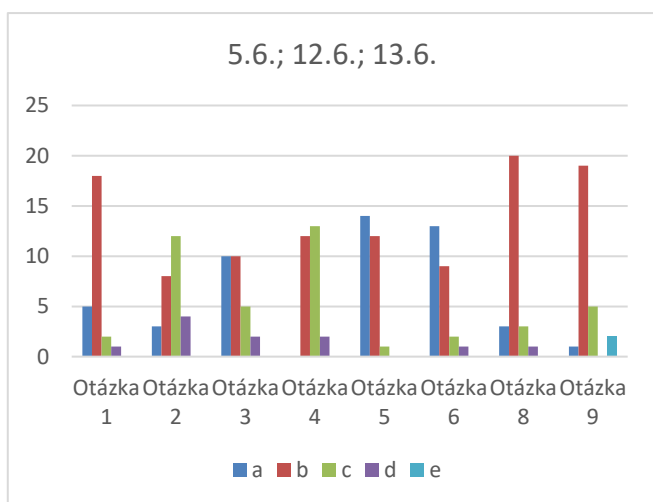
c) Vůbec poprvé jsem si vyzkoušel(a) práci s: 4× ChatterPix, 2× modelovací hmota, 2× vrtačka, 2× lepidlo, 2 × dřevo, 1× brusný papír, 1× kladivo

d) Materiál/nástroj, který jsem během své práce postrádal(a): 3× látka (růžová, více druhů), 3× vata, 2× kus dřeva, 2× tempera, 1× provázek, 1× šroubovák, 1× plastová nalepovací očka, 1× schopné vedení

Shrnutí:

- nejvíce užitečným nástrojem byla tavná pistole
- nejvíce užitečným materiálem se stala modelovací hmota
- čtyři žáci si poprvé vyzkoušeli práci s aplikací ChatterPix
- nejvíce žáci postrádali látky různých barev

Závěr

Z analýzy dotazníků lze vyvodit, že návštěva v Muzeu loutek byla pro téměř 70 % účastníků zajímavá. 20 % studentů považuje tuto návštěvu dokonce za velice zajímavou, zbývající žáky jen částečně zaujala, jednoho studenta nezaujala vůbec.

Méně pozitivně byla hodnocena návštěva v Divadle Alfa. 10 % hodnotilo představení jako velice zajímavé, 30 % jako zajímavé, nejvíce účastníků hodnotilo návštěvu jako částečně zajímavou (45 %) a 15 % studentů nezaujalo představení v Divadle Alfa vůbec. Loutkářská dílna byla hodnocena jako velice zajímavá nebo zajímavá (75 %).

Více jak 90 % žáků hodnotí své nově nabyté informace jako průměrné a obohacující. Pouze dva žáci hlasovali pro možnost – nic jsem se nedozvěděl.

S výjimkou jednoho žáka, který neporozuměl zadání, hodnotili žáci zadání úkolu jako naprosto srozumitelné nebo porozuměl/a jsem díky doplňujícím otázkám.

Bezmála 90 % žáků se během práce cítilo příjemně nebo alespoň většinou příjemně. Zbývající dva žáci se někdy cítili nepříjemně a jeden žák hodnotil atmosféru jako zcela nepříjemnou.

10 % studentů hodnotilo hodiny Loutkové laboratoře jako velmi inspirující. Téměř 75 % účastníků se na hodiny Loutkové laboratoře těšilo a byly pro ně zajímavé. 3 žáci nevnímali rozdíl mezi běžnou výukou a tímto projektem, pro jednoho žáka byly hodiny nezajímavé.

S výjimkou jednoho studenta, kterému se realizace nepovedla, většina žáků (více jak 90%) dokončila svou loutku úspěšně.

Tabulka shrnující výsledky z otevřených otázek:

Otázka	Nejčastější odpověď
Nejvíce užitečný nástroj:	Tavná pistole
Nejvíce užitečný materiál:	Modelovací hmota
Nová zkušenost s:	Aplikace ChatterPix
Postrádal se tento materiál/nástroj:	Látky různých barev

